



برنامه درسی

رشته: ادیان و عرفان

دوره: کارشناسی ارشد

دانشکده: الهیات و معارف اسلامی

مصوب جلسه مورخ ۱۴۰۰/۰۵/۰۵ شورای برنامه‌ریزی درسی دانشگاه

این برنامه براساس آیین‌نامه شماره ۲۱/۲۳۸۰۶ وزارت علوم تحقیقات و فناوری در خصوص تفویض اختیارات برنامه‌ریزی درسی به دانشگاه‌های دارای هیات ممیزه توسط اعضای هیات علمی دانشکده الهیات و معارف اسلامی تدوین شده و در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۰۵/۰۵ شورای برنامه‌ریزی درسی دانشگاه به تصویب رسیده است.



مصوبه شورای برنامه‌ریزی درسی دانشگاه فردوسی مشهد

رشته: ادیان و عرفان

دوره: کارشناسی ارشد

برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد که توسط اعضای هیات علمی گروه آموزشی ادیان و عرفان تطبیقی تدوین شده است با اکثریت آراء به تصویب رسید.

- این برنامه از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است.

- هر نوع تغییر در برنامه درسی مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای برنامه‌ریزی درسی دانشگاه برسد.

ایمان الله بیگدلی
مدیر برنامه‌ریزی و توسعه آموزش دانشگاه

مرحمتی کرمی
رئیس گروه برنامه‌ریزی آموزشی و درسی دانشگاه

رضا پیش‌قدم
معاون آموزشی دانشگاه

رای صادره جلسه مورخ ۱۴۰۰/۰۵/۰۵ شورای برنامه‌ریزی درسی دانشگاه در مورد بازنگری برنامه درسی ادیان و عرفان در مقطع کارشناسی ارشد صحیح است. به واحد ذی‌ربط ابلاغ شود.

محمد کافی
رئیس دانشگاه





معاونت آموزشی

شورای برنامه ریزی درسی

برنامه درسی

دوره: کارشناسی ارشد

رشته: ادیان و عرفان





فصل اول

کلیات



بسمه تعالی

تعریف رشته

رشته ادیان و عرفان مشتمل بر مجموعه‌ای از آموزش‌ها و مهارت‌های پژوهشی لازم در حوزه فهم و شناخت ادیان، مذاهب، عرفان و تصوف است. بر این اساس، دانشجویان این رشته پس از آشنایی با دانش مرتبط با ادیان و مذاهب و عرفان و تصوف، توانایی لازم برای ارائه مشاوره و نظر کارشناسانه در موضوعات مرتبط با رشته تحصیلی خود را در جامعه پیدا خواهند نمود.

هدف رشته

- فراهم ساختن زمینه مناسب برای آشنایی با ادیان و سنت‌های دینی مختلف و نیز عرفان و به‌ویژه عرفان و تصوف اسلامی
- فراهم ساختن زمینه مناسب برای آشنایی با تحولات و نهضت‌های دینی جدید
- آموزش و تربیت متخصصان جهت پاسخگویی به نیازهای موردنیاز جامعه در حوزه ادیان و عرفان
- تأمین محققان و پژوهشگران موردنیاز در حوزه ادیان و عرفان
- تربیت نیروهای متخصص و کارآمد موردنیاز مراکز آموزشی و پژوهشی و سایر مؤسسات (صداوسیما، سازمان تبلیغات، مراکز رایزنی فرهنگی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، آموزش و پرورش ...)

ضرورت و اهمیت رشته

به حکم اینکه انسان‌ها از یک طرف برای زندگی ضرورتاً نیاز به معنا دارند و از طرف دیگر تاریخ نشان داده که یکی از قوی‌ترین و ماندگارترین معانی، معنای دینی بوده است، بنابراین، خواه‌ناخواه دین از گذشته تا به امروز در زندگی انسان‌ها نقش منحصربه‌فردی ایفا نموده است. اگر این مقدمه را در کنار دیدگاه برخی از جامعه‌شناسان برجسته دین قرار دهیم که در دنیای امروز، جهان از هر زمان دیگری دینی‌تر است، اهمیت و جایگاه دین بیشتر فهم خواهد شد؛ و البته در زمانه و دنیایی که سوء تفاهات دینی می‌تواند به نزاع و درگیری منجر شود، چنانکه در گذشته نیز عدم فهم و سوء برداشت‌ها منجر به جنگ و درگیری شده و همچنان آثار و پیامدهای برخی از آن‌ها بر ما روشن است، رشته مذکور سبب شناخت بهتر از ادیان و مذاهب دیگر و در نتیجه فهم حداقل نقاط اشتراک و یا برطرف شدن سوء برداشت‌ها و نزدیک شدن ادیان و پیروان آن‌ها به یکدیگر و نهایتاً حرکت به سوی ساختن دنیایی همراه با صلح و همزیستی بیشتر خواهد شد. از این جهت، رشته ادیان و عرفان می‌تواند یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار در دنیای امروز باشد.

نقش، توانایی و شایستگی دانش‌آموختگان

- توانایی ارائه خدمات مشاوره‌ای به مراکز آموزشی و پژوهشی مرتبط



- توانایی بیان علمی آموزه‌های دینی/اسلامی در گفتگوهای بین‌الادیانی
- توانایی فهم بهتر و دقیق‌تر سنت‌های دینی و عرفانی دیگر و پیروان آنها در سایه تفکر آکادمیک
- آمادگی مقدماتی برای انجام مطالعات بینارشته‌ای

طول دوره و شکل نظام

مدت مجاز تحصیل در این دوره که به شیوه آموزشی-پژوهشی ارائه می‌شود، دو سال (چهار نیمسال) است.

تعداد و نوع واحدها درسی

رشته ادیان و عرفان دارای ۳۲ واحد درسی مشتمل بر ۱۲ واحد تخصصی، ۱۶ واحد اختیاری و ۴ واحد پایان‌نامه است. پذیرفته‌شدگان با مدرک کارشناسی غیر مرتبط باید به تشخیص گروه آموزشی حداکثر تا ۱۲ واحد درسی را به‌عنوان دروس جبرانی با موفقیت بگذرانند.

شرایط و ضوابط ورود به دوره

داشتن مدرک کارشناسی مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جمهوری اسلامی ایران





فصل دوم

جداول دروس



جدول ۱- دروس جبرانی

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد ساعات			تعداد واحد			نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
-	۳۲	۰	۳۲	۲	۰	۲	عرفان نظری	۱
-	۳۲	۰	۳۲	۲	۰	۲	روش های مطالعات دینی ۱	۲
-	۳۲	۰	۳۲	۲	۰	۲	ادیان هند ۱	۳
-	۳۲	۰	۳۲	۲	۰	۲	ادیان ایران قبل از اسلام ۱	۴
-	۳۲	۰	۳۲	۲	۰	۲	دین یهود ۱	۵
-	۳۲	۰	۳۲	۲	۰	۲	تاریخ تصوف ۱	۶
	۱۹۲	۰	۱۹۲	۱۲	۰	۱۲	جمع	

جدول ۲- دروس تخصصی

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد ساعات			تعداد واحد			نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
-	۳۲	۰	۳۲	۲	۰	۲	تاریخ تحلیلی تصوف	۱
-	۳۲	۰	۳۲	۲	۰	۲	ادیان هند	۲
-	۳۲	۰	۳۲	۲	۰	۲	یهودیت	۳
-	۳۲	۰	۳۲	۲	۰	۲	ادیان ایران پیش از اسلام	۴
-	۳۲	۰	۳۲	۲	۰	۲	مسیحیت	۵
-	۳۲	۰	۳۲	۲	۰	۲	ادیان خاور دور	۶
	۱۹۲	۰	۱۹۲	۱۲	۰	۱۲	جمع	



جدول ۳- دروس اختیاری

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد ساعات			تعداد واحد			نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	عرفان در ادب فارسی	۱
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	عرفان اسلامی (مفاهیم و تعالیم)	۲
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	تحلیل عرفان	۳
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	متون عرفانی به زبان عربی	۴
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	ادیان ابتدایی	۵
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	کلام مقایسه‌ای	۶
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	متون و مطالعات تصوف به زبان خارجی	۷
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	متون عرفانی به زبان خارجی	۸
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	متون دینی به زبان خارجی	۹
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	جنبش‌های نوپدید جدید	۱۰
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	دین‌شناسی مقایسه‌ای	۱۱
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	عرفان در ادیان جهان	۱۲
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	هرمنوتیک و زبان عرفان	۱۳
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	جامعه‌شناسی دین	۱۴
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	روان‌شناسی دین	۱۵
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	انسان‌شناسی دین	۱۶
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	روش تحقیق	۱۷
-	۴۸	۰	۳	۳	۰	۳	آشنایی با زبان‌های متون دینی	۱۸
-	۳۲	۰	۲	۲	۰	۲	ادیان و مسائل جدید	۱۹
-	۶۲۴	۰	۶۲۴	۳۹	۰	۳۹	جمع	





فصل سوم

سرفصل دروس



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): تاریخ تحلیلی تصوف

عنوان درس (انگلیسی): Analytical History of Sufism

نوع درس: تخصصی پیش نیاز / هم نیاز: دارد ندارد پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

آشنایی با بررسی تحلیلی ارتباطات تصوف با حوزه‌های معرفتی و اجتماعی از آغاز تا دوره معاصر

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- فهم ارتباط تصوف با دین و به‌ویژه تشیع
- شناخت چگونگی شکل‌گیری طریقت‌ها و فهم ویژگی‌های بارز آن‌ها
- شناخت و تحلیل مواضع متصوفه در رویارویی با تحولات سیاسی و اجتماعی در گذشته و حال

سرفصل درس

- تصوف و دین (فقه و شریعت، قرآن و حدیث، فلسفه و کلام)
- تصوف و تشیع
- تاریخ طریقت‌ها در جهان (ایران فرهنگی، شمال آفریقا، شبه‌قاره، اروپا و امریکا)
- تحلیل طریقت‌ها (تمایزات، تشابهات، تعاملات)
- تصوف و نهادهای اجتماعی
- تصوف و هنر
- تصوف و جنسیت
- تصوف و ادیان
- صوفیان و صوفی ستیزان

روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی



روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	%۲۰	نوشتاری: %۴۰	%۲۰
		عملکردی: -	

منابع

منابع اصلی

آقانوری، علی. (۱۳۸۷). *عارفان مسلمان و شریعت اسلام*، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.

ادونیس، علی احمد سعید. (۱۳۸۵). *تصوف و سوررئالیسم*، ترجمه حبیب‌الله عباسی، تهران: انتشارات سخن.

پاکتچی، احمد. (۱۳۹۲). *جریان‌های تصوف در آسیای مرکزی*، تهران: نشر الهدی.

حیدری، مهدی. (۱۳۹۹). *تصوف و سیاست در متون منشور تا پایان قرن چهارم هجری*، تهران: انتشارات مولی.

رضوی، اطهر عباس. (۱۳۸۵). *تاریخ تصوف در هند*، ترجمه منصور معتمدی، ج ۱، مرکز نشر دانشگاهی.

زرین کوب، عبدالحسین. (۱۳۸۸). *جستجو و دنباله جستجو در تصوف ایران*، تهران: امیرکبیر.

سریه، الیزابت. (۱۳۸۱). *صوفیان و ضد صوفیان*، ترجمه مجدالدین کیوانی، تهران: نشر مرکز.

شریفیان، مهدی. (۱۳۸۶). *جامعه‌شناسی ادبیات صوفیه*، همدان: انتشارات دانشگاه بوعلی همدان.

شفیعی کدکنی. (۱۳۸۶). *قلندریه در تاریخ: دگردیسی‌های یک ایدئولوژی*، تهران: انتشارات سخن.

الشیبی، کامل مصطفی. (۱۳۹۶). *تشیع و تصوف تا آغاز قرن دوازدهم هجری*، ترجمه علیرضا ذکاوتی فراگزلو، تهران: امیرکبیر.

طاهری، زهرا. (۱۳۹۷). *حضور پیدا و پنهان زن در متون صوفیه*، تهران: نشر ثالث.

فدایی مهربانی، مهدی. (۱۳۸۸). *پیدایی اندیشه سیاسی عرفانی در ایران از عزیز نسفی تا صدرالدین شیرازی*، تهران: نشر نی.

Rizvi, S.A.A. (2009). *A History of Sufism in India*, 2 vols, Munshiram Manoharlal Publishers.

Trimingham, Spencer. (1998). *The Sufi Orders in Islam*, Oxford University Press.

منابع فرعی

شفیعی کدکنی. (۱۳۹۲). *زبان شعر در نثر صوفیه، درآمدی به سبک‌شناسی نگاه عرفانی*، تهران: انتشارات سخن.

گراملیش، ریشارد. (۱۳۹۹). *طریقه‌های شیعی ایران: ذهبیه، نعمت‌اللهیه و خاکساریه*، ترجمه شیرین شادفر، تهران: نشر نامک.

نیریزی، قطب‌الدین محمد. (۱۳۷۱). *رساله سیاسی (طب الممالک)*، به اهتمام رسول جعفریان، قم: انتشارات کتابخانه عمومی حضرت آیه الله العظمی مرعشی نجفی.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): **ادیان هند**

عنوان درس (انگلیسی): **Indian Religions**

نوع درس: تخصصی

پیش نیاز / هم نیاز: دارد ندارد

پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

بررسی ادیان و مکاتب (درشنه‌ها) هند اعم از هندویی، بودایی، جاینی و دین سیک

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- دستیابی به درک روشنی از آموزه‌ها، تعالیم و مناسک ادیان هندی
- فهم نظرات و دیدگاه‌های انتقادی دانشمندان در زمینه ادیان هندی
- شناخت مقدماتی از متون ادیان هندی و توانایی رجوع به اصل یا ترجمه‌های معتبر آن‌ها
- آشنایی با وضعیت ادیان هندی در زمان معاصر
- فهم تأثیر و تأثرات ادیان هند بر/از دیگر ادیان

سرفصل درس

- دوره‌های تفکر هندی
- جریان‌های دینی مهم هندو: ویشنوگرایی، شیواگرایی
- مکاتب فلسفی مهم هندو:
 - حکمت نظری: دوايته ودانته، ادوايته ودانته، ویشیشتادوايته ودانته
 - حکمت عملی: یوگه
- مکاتب مهم بودایی
- مکتب تره‌واده
- مکتب مهاییانه (مادیمیکه و یوگه چاره)
- مکتب وجره‌یانه
- شناخت جاین



- شناخت سیک
- متون ادیان هند
- ادیان هند در دوره معاصر

روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
۲۰٪	۲۰٪	نوشتاری: ۴۰٪ عملکردی: -	۲۰٪

منابع

منابع اصلی

گزیده‌ای از متون مقدس ادیان هندی با ترجمه و گزارش‌های معتبر
 پشایی، ع. (۱۳۸۰). *فراسوی فرزاندگی* (تاریخ آیین بودا، جلد دوم)، تهران: نگاه معاصر.
 پشایی، ع. (۱۳۸۰). *هینه‌یانه* (تاریخ آیین بودا، جلد اول)، تهران: نگاه معاصر.
 رادا کریشنان، سروپالی. (۱۳۸۸). *تاریخ فلسفه شرق و غرب: تاریخ فلسفه شرق، ترجمه خسرو جهاننداری، چاپ ۳، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.*
 رادا کریشنان، سروپالی. (۱۳۹۳). *تاریخ فلسفه شرق و غرب: تاریخ فلسفه غرب، ترجمه جواد یوسفیان، چاپ ۴، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.*
 روحانی، محمد. (۱۳۸۸). *دین سیک‌ها، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.*
 رودریگز، هیلاری. (۱۳۹۸). *درآمدی بر دین هندو، ترجمه فیاض قرائی، تهران: سمت/ قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.*
 شایگان، داریوش. (۱۳۹۴). *ادیان و مکتب‌های فلسفی هند، دو جلد، چاپ ۸، تهران: امیرکبیر.*
 شمس، محمدجواد و دیگران. (۱۳۹۸). *ادیان هند، چاپ ۲، تهران: سمت.*

Conze, Edward. (2008). *Buddhist Thought in India*, Routledge.

Dasgupta, Surendranath. (1922). *A History of Indian Philosophy*, 5 vols, Cambridge University Press.

Flood, Gavin (ed.) (2020). *The Oxford History of Hinduism: Hindu Practice*, Oxford University Press.

Heine, Steven. & Prebish, Charles S. (ed.) (2003). *Buddhism in the Modern World, Adaptations of an Ancient Tradition*, Oxford University Press.

Long, Jeffery D. (2009). *Jainism: An Introduction*, I. B. Tauris.

Prebish, Charles S. & Keown, Damien. (2010). *Introducing Buddhism*, Routledge.

Radhakrishnan, S. (1948). *Indian Philosophy*, 2 vols, George Allen & Unwin.

Samuel, Geoffrey. (2012). *Introducing Tibetan Buddhism*, Routledge.

منابع فرعی

پاشایی، ع. (۱۳۷۸). *بودا، تهران: فیروزه.*

چهاردهی، نورالدین. (۱۳۶۳). *درباره شناخت سیکه‌ها، انتشارات میر (گوتنبرگ).*

سوزوکی، ب. ل. (۱۳۸۷). *راه بودا (آیین بودای مهاییانه)، ترجمه ع. پاشایی، تهران: نشر فرزانه.*

Adamson, Peter. & Ganeri, Jonardon. (2020). *Classical Indian Philosophy, A history of philosophy without any gaps*, Oxford.

Chapple, Christopher Key. (2018). *Yoga in Jainism*, Routledge.

Gopal, Surendra. (2019). *Jains in India: Historical Essays*, Routledge.

Hiriyanna, M. (2005). *Outlines of Indian Philosophy*, Motilal Banarsidass.

Jones, Constance A. & Ryan, James D. (2007). *Encyclopedia of Hinduism*, Facts on File.

Mittal, Sushil & Thursby, Gene (ed.) (2004). *The Hindu World*, Routledge.

Müller, Max (ed.) (2004). *Sacred Books of the East*, 50 vols, Routledge Curzon.

Perrett, Roy W. (2016). *An Introduction to Indian Philosophy*, Cambridge University Press.

Ramachandran, R. (2016). *A History of Hinduism: The Past, Present and Future*, Sage.

Takakusu, Junjiro. (1956). *The Essentials of Buddhist Philosophy* Asia Pub. House.

Tzohar, Roy. (2018). *A Yogācāra Buddhist Theory of Metaphor*, Oxford University Press.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): یهودیت
عنوان درس (انگلیسی): Judaism
نوع درس: تخصصی
پیش نیاز / هم نیاز: دارد <input type="checkbox"/> ندارد <input checked="" type="checkbox"/>
پیش نیاز: -
تعداد واحد: ۲
نوع واحد: نظری
تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

شناخت باورها و مناسک و تحولات فکری و عقیدتی یهودیت در طول تاریخ

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- دستیابی به درک روشنی از آموزه‌ها، تعالیم و مناسک یهودیت
- فهم دیدگاه‌های انتقادی دانشمندان در زمینه یهودیت
- شناخت مقدماتی از متون دینی یهودیت و توانایی رجوع به اصل یا ترجمه‌های معتبر آنها
- آشنایی با یهودیت معاصر

سرفصل درس

<ul style="list-style-type: none">• بررسی باورهای دینی در تنخ و تلمود• یونانی‌مآبی (هلنیزم) و یهودیت• فلسفه و اصول اعتقادی• فرقه‌های یهودی (اسنی، صدوقی، فریسی، قانونی، قرائیان)• آیین‌های یهودی• عرفان یهودی• یهودیت و ادیان دیگر• یهودیت بعد از عصر روشنگری• یهودیت و علم جدید• یهودیت و صهیونیزم
--



روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	%۲۰	نوشتاری: %۴۰	%۲۰
		عملکردی: -	

منابع

منابع اصلی

کتاب مقدس. (۱۳۹۵-۱۴۰۰). ترجمه پیروز سیار، هرمس و نشرنی.

آنترمن، آلن. (۱۳۹۴). باورها و آیین‌های یهودی، ترجمه رضا فرزین، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

سالتز، آدین اشتاین. (۱۳۹۳). سیری در تلمود، ترجمه باقر دارابی طالبی، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

مدخل‌های مرتبط از:

Skoinik, Fred. (2006). (Editor in chief), *Encycopedia Judaica*, Thomson Gale.

منابع فرعی

ابن میمون، موسی. (۱۹۸۰). *دلالة الحائرین*، تصحیح حسین آتای، آنکارا: مکتبه الثقافه الدینیه.

Brill, Alan. (2015). *Judaism and Other Religions: Encountering Christianity, Islam and Eastern Traditions*, Palgrave Macmillan.

Cohn Sherbok, Dan. (2017). *Judaism, History, Beliefs and Practice*, Routledge.

Feiner, Shmuel. (2011). *The Jewish Enlightenment*, University of Pennsylvania Press.

Feiner, Shmuel. (2011). *The Origins of Jewish Secularization in the Eighteenth Century Europe*, University of Pennsylvania Press.

Stanislawski, Michael. (2017). *Zionism, An Introduction*, Oxford university Press.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): ادیان ایران پیش از اسلام

عنوان درس (انگلیسی): Iranian Religions before Islam

نوع درس: تخصصی پیش نیاز / هم نیاز: دارد ندارد پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

بررسی و تحلیل آموزه‌ها، تعالیم، آیین‌ها و آشنایی با متون ادیان ایران پیش از اسلام

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- دستیابی به درک روشنی از آموزه‌ها، تعالیم و مناسک ادیان ایرانی
- فهم نظرات و دیدگاه‌های انتقادی دانشمندان در زمینه ادیان ایرانی
- شناخت مقدماتی از متون ادیان ایرانی و توانایی رجوع به اصل یا ترجمه‌های معتبر آن‌ها
- آشنایی با وضعیت زرتشتیان در زمان معاصر
- فهم تأثیر و تأثرات ادیان ایرانی بر/از دیگر ادیان

سرفصل درس

- دوره‌های مختلف دین زردشتی با توجه به اوستا
- جهان‌شناسی، خداشناسی، فرجام‌شناسی، انسان‌شناسی و آیین‌های دین زردشتی
- دین ایرانیان در دوره‌های مختلف سلسله‌های باستانی ایران
- متون ادیان ایرانی
- دین زردشتی و ادیان دیگر
- جنبش‌های دینی ایرانی پس از اسلام
- تعالیم و آیین‌های مانویت، مهرپرستی، زروانی و مزدکی
- عرفان و ادیان ایران پیش از اسلام
- دین زردشتی پس از اسلام تا دوره معاصر



روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	%۲۰	نوشتاری: %۴۰	%۲۰
		عملکردی: -	

منابع

منابع اصلی

متون دینی ادیان ایران قبل از اسلام با ترجمه و گزارش‌های معتبر
بویس، مری. (۱۳۹۳). *تاریخ کیش زرتشت*، ترجمه همایون صنعتی زاده، ۳ ج، تهران: گستره.
تفضلی، احمد. (۱۳۹۳). *تاریخ ادبیات ایران پیش از اسلام*، به کوشش ژاله آموزگار، تهران: سخن.
صدیقی، غلامحسین. (۱۳۷۵). *جنبش‌های دینی ایرانی در قرن‌های دوم و سوم هجری*، تهران: پازنگ.
کلنز، ژان. (۱۳۹۴). *مقالاتی درباره زردشت و دین زردشتی*، ترجمه احمدرضا قائم‌مقامی، تهران: فرزانه روز.
کلیما، اوتاکر. (۱۳۸۶). *تاریخ جنبش مزدکیان*، ترجمه جهانگیر فکری‌ارشاد، تهران: توس.
نیبرگ، هنریک ساموئل. (۱۳۸۳). *دین‌های ایران باستان*، ترجمه سیف‌الدین نجم‌آبادی، کرمان: دانشگاه شهید باهنر.
ویدن-گرن، گنو. (۱۳۹۵). *مانی و تعلیمات او*، ترجمه نزهت صفای اصفهانی، تهران: نشر مرکز.

Encyclopædia Iranica (Online) <https://www.iranicaonline.org/>

Stausberg, Michael. & Vevaina, Yuhan Sohrab-Dinshaw (eds.), (2015). *The Wiley Blackwell Companion to Zoroastrianism*, Wiley Blackwell.

Zaehner, R. C. (1961). *The Dawn and Twilight of Zoroastrianism*, GPPS.

منابع فرعی

بویس، مری. (۱۳۹۸). *زرتشتیان: باورها و آداب دینی آن‌ها*، ترجمه عسگر بهرامی، تهران: ققنوس.
دریایی، تورج. (۱۳۹۲). *شاهنشاهی ایران، پیروزی عرب‌ها و فرجام شناختی زردشتی*، ترجمه شهرام جلیلیان، تهران: توس.
زهر، آر. سی. (۱۳۹۳). *زروان یا معمای زرتشتی‌گری*، ترجمه تیمور قادری، تهران: سخن.
عالیخانی، بابک. (۱۳۷۹). *بررسی لطایف عرفانی در نصوص عتیق اوستایی*، تهران: هرمس.
فولتس، ریچارد. (۱۳۹۰). *گذار معنویت از ایران زمین*، ترجمه امیر جعفری و دیگران، قم: نشر ادیان.
مندوزا، ساتنام فارست. (۱۴۰۰). *جادوگران، بدکارگان و ساحران (انگاره دیو در ایران باستان)*، ترجمه انیس صائب، فرهامه.
ورمازن، مارتین. (۱۳۹۳). *آئین میترا*، ترجمه بزرگ نادر زاد، تهران: چشمه.
ویدن-گرن. (۱۳۷۷). *گنو، دین‌های ایران*، ترجمه منوچهر فرهنگ، تهران: آگاهان ایده.



Boyce, Mary. (1984). (ed. And tr.), *Textual Sources for the Study of Zoroastrianism*, Chicago: The University of Chicago press.

Daryaee, Touraj. (1998). *Apocalypse Now: Zoroastrian Reflections on the Early Islamic Centuries*, Medieval Encounters, 4.

Daryaee, Touraj. (1998). *Apocalypse Now: Zoroastrian Reflections on the Islamic Centuries*, Medieval Encounters, 4/3.

Daryaee, Touraj. (2019). *From Zoroastrian to Islamic Iran: A Note on the Christian Intermezzo*, Vicino Oriente, 23.

Daryaee, Touraj. (1995). *Zoroastrian Eschatology according to Middle Persian Texts*, Critique and Vision, 1.

Green, Nile. (2000). The Survival of Zoroastrianism in Yazd, Iran (*Journal of the British Institute of Persian Studies*), 38.

Foltz, Richard. (2013). *Religions of Iran: From Prehistory to the Present*, London: Oneworld.

Hultgard, Anders. (2000). *The Study of the Avesta and its Religion Around the Year 1900 and today*, in Man, Meaning, & History, Brill.

Kreyenbroek, Philip G. (2001). *Living Zoroastrianism: Urban Parsis Speak about their Religion*, Routledge.

Milani, Milad. (2017). *The Sufism of Iran: Regional Indigeneity and Islamic Mysticism in Religious Categories and the Construction of the Indigenous*, Brill.

Milani, Milad. (2013). *Sufism in the Secret History of Persia*, Routledge.

Nigosian, S. A. (2003). *The Zoroastrian Faith: Tradition and Modern Research*, McGill-Queen's Press.

Stausberg, Michael. (2004). (ed.), *Zoroastrian Rituals in Context*, Leiden; Brill.

Stausberg, Michael. (2008). *On the State and Prospects of the Study of Zoroastrianism*, Numen, 55.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): مسیحیت
عنوان درس (انگلیسی): Christianity
نوع درس: تخصصی
پیش نیاز / هم نیاز: دارد <input type="checkbox"/> ندارد <input checked="" type="checkbox"/>
پیش نیاز: -
تعداد واحد: ۲
نوع واحد: نظری
تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

بررسی و شناخت باورها و آیین‌های مسیحیت
--

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- دستیابی به درک روشنی از آموزه‌ها، تعالیم و مناسک مسیحیت
- آشنایی با دیدگاه‌های انتقادی دانشمندان در زمینه مسیحیت
- شناخت مقدماتی از متون دینی مسیحیت و توانایی رجوع به اصل یا ترجمه‌های معتبر آنها
- آشنایی با وضعیت مسیحیت در زمان معاصر
- تأثیر و تأثرات مسیحیت بر/از دیگر ادیان

سرفصل درس

• باورهای اولیه در متون دینی (عهد جدید، عیسی مسیح، پولس)
• الهیات مسیحی از آغاز تاکنون (کلیسای نخستین، کاتولیک، ارتدوکس، قرون وسطی، اصلاحات، روشنگری، دوران معاصر)
• مسیحیت و بدعت‌ها
• مذاهب مختلف مسیحی
• آیین‌های مسیحی
• عرفان مسیحی
• مسیحیت و سایر ادیان
• مسیحیت و هنر
• مسیحیت و علم جدید
• مسیحیت و تحولات اجتماعی و سیاسی



روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	%۲۰	نوشتاری: %۴۰	%۲۰
		عملکردی: -	

منابع

منابع اصلی

کتاب مقدس، (۱۳۹۵-۱۴۰۰). ترجمه پیروز سیار، تهران: نشر هرمس / نشر نی.
گرنز، استنلی؛ اولسون، راجر. (۱۳۹۰). *الهیات مسیحی در قرن بیستم*، ترجمه روبرت آسریان و میشل آقامالیان، تهران: نشر ماهی.
لین، تونی. (۱۳۹۶). *تاریخ تفکر مسیحی*، ترجمه روبرت آسریان، تهران: فرزانه روز.

منابع فرعی

اشمیت، کارل. (۱۳۹۳). *الهیات مسیحی*، ترجمه لیلا چمن خواه، تهران: نگاه معاصر.
باربور، ایان. (۱۳۹۷). *علم و دین*، ترجمه بهاءالدین خرمشاهی، تهران: نشر دانشگاهی.
گیلسپی، مایکل آلن. (۱۳۹۸). *ریشه‌های الهیاتی مدرنیته*، ترجمه زانیار ابراهیمی، تهران: پگاه روزگار نو.
مک للان، دیوید. (۱۳۸۷). *مسیحیت و سیاست*، ترجمه رضا نظر آهاری، تهران: نگاه معاصر.
مک گراث، آلیستر. (۱۳۹۳). *درسنامه الهیات مسیحی*، ترجمه حدادی و دیگران، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.
مک گراث، آلیستر. (۱۳۸۷). *مقدمه‌ای بر نهضت اصلاح دینی*، ترجمه بهروز حدادی، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.

Jensen, Robin Margaret. (2000). *Understanding Early Christian Art*, Routledge.

Wolfson, Harrey Austyn, (1970). *The Philosophy of the Church Fathers*, Harvard University Press.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): ادیان خاور دور

عنوان درس (انگلیسی): Far East Religions

نوع درس: تخصصی پیش نیاز / هم نیاز: دارد ندارد پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

بررسی ادیان خاور دور و سیر تحول دین بودایی در آن حوزه

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- دستیابی به درک روشنی از آموزه‌ها، تعالیم و مناسک ادیان خاور دور
- فهم نظرات و دیدگاه‌های انتقادی دانشمندان در زمینه ادیان خاور دور
- شناخت مقدماتی از متون ادیان خاور دور و توانایی رجوع به اصل یا ترجمه‌های معتبر آنها
- آشنایی با وضعیت ادیان خاور دور در زمان معاصر
- فهم تأثیر و تأثرات ادیان خاور دور بر/از دیگر ادیان

سرفصل درس

- چین: دین عمومی (عناصر اصلی دین چین باستان)
- مکاتب چینی (فلسفی و دینی)
- دین دائو و حکیمان نامی آن
- دین کنفوسیوس و فرزانش نامی آن
- مکتب کنفوسیوسی نوین
- ادیان چینی در دنیای معاصر
- متون دینی چینی
- ژاپن: دین شینتو
- دین بودایی در چین و ژاپن



روش ارزیابی

پروژه	آزمون نهایی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
%۲۰	نوشتاری: %۴۰	%۲۰	%۲۰
	عملکردی: -		

منابع

منابع اصلی

ایزو تسو، توشیهیکو، (۱۳۹۴). *صوفیسم و تائوئیسم*، ترجمه محمدجواد گوهری، چاپ ۶، تهران: انتشارات روزنه.

پاشایی، عسکری، (۱۳۸۲). *بیداری ایمان در مه‌ایانه*، تهران: نگاه معاصر.

جای، چو؛ جای، وینبرگ، (۱۳۷۰). *تاریخ فلسفه چین*، ترجمه عسکری پاشایی، تهران: نشر گفتار.

دائو د جینگ، (۱۳۷۷). *ترجمه هرمز ریاحی و بهرام برکت*، چاپ ۲، تهران: نشر نو.

دائو ده جینگ (۱۳۹۷). (دائو: راهی برای تفکر)، ترجمه عسکری پاشایی، چاپ ۷، تهران: نشر چشمه.

کالتمارک، ماکس، (۱۳۶۹). *لائوتزه و آیین دائو*، ترجمه شهرنوش پارسا پور، تهران: انتشارات به‌نگار.

کوجیکی، (۱۳۸۱). *ترجمه احسان مقدس*، تهران: انتشارات بهجت.

یو-لان، فانگ، (۱۴۰۰). *تاریخ فلسفه چین*، ترجمه فرید جواهر کلام، چاپ ۳، تهران: فرزانه روز.

یی چینگ (کتاب تقدیرات)، (۱۳۸۴). *ترجمه سودابه فضایی*، چاپ ۱۰، تهران: نشر ثالث.

Berthrong, Evelyn & Berthrong, John (2014). *Confucianism, A Short Introduction*, New York: Oneworld.

Ellwood, Robert (2016). *Introducing Japanese Religion*, London: Routledge.

Feuchtwang, Stephan (2021). *Popular Religion in China: The Imperial Metaphor*, London: Routledge.

Goossaert, Vincent & Liu, Xun (2021). (ed.), *Daoism in Modern China, Clerics and Temples in Urban Transformations, 1860–Present*, Routledge.

Kohn, Liva (2008). *Introducing Daoism*, USA: Journal of Buddhist Ethics Online Books.

MacWilliams, Mark W. & Michiaki, Okuyama (2019). (ed.), *Defining Shinto: A Reader*, Routledge.

Poceski, Mario (2009). *Introducing Chinese Religions*, Routledge.

Radhakrishnan, S. (2014). *Eastern Religion and Western Thought*, London: Oxford University Press.



اسفندیار بن آذرکیوان، کیخسرو، (۱۳۶۲). *دبستان مذاهب*، دو جلد، با تعلیقات رحیم رضازاده ملک، تهران: کتابخانه طهوری.

Bancraft, Anne, (1974). *Religions of the East*, London: Heinemann.

Beckerlegge, Gwilym, (2001). *World Religions Reader*, London: Routledge.

Cole, W. Owen & Morgan, Peggy (2000). *Six Religions in the Twentieth-first Century*, Cheltenham: Stanley Thornes (Puplishers) Ltd.

Ellwood, Robert & Pilgrim, Richard, (2018). *Japanese Religion: A Cultural Perspective*, London: Routledge.

Kim, Richard (2020). *Confucianism and the Philosophy of Well-Being*, Routledge.

Kohn, Livia (2019). *Daoism: A Contemporary Philosophical Investigation*, Routledge.

Yao, Xinzhong (2001). *A Short Introduction to Confucianism*, Cambridge, London.

Yao, Xinzhong (2017). (ed.), *Religion in Contemporary China*, Routledge.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): **عرفان در ادب فارسی**

عنوان درس (انگلیسی): **Mysticism in Persian Literature**

نوع درس: اختیاری پیش نیاز / هم نیاز: دارد ندارد پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

بررسی متون عرفانی فارسی و تحول مفاهیم عرفانی در آنها

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- توان تمایز بین گونه‌های متون عرفانی فارسی
- آشنایی با عرفا و آثار فارسی آنها در حوزه ایران فرهنگی
- فهم نقش و تأثیر عرفان در غنای ادب فارسی
- توان قرائت و درک متون عرفانی به زبان فارسی

سرفصل درس

- گونه شناسی متون عرفانی فارسی
- بررسی نقش عرفان در غنای ادب فارسی
- عرفان و ادب فارسی در ایران فرهنگی
- قرائت و فهم متون نظم و نثر فارسی با تأکید بر مفاهیم عرفانی
- عرفان نظری در ادب فارسی

روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی



روش ارزیابی

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
٪۲۰	٪۲۰	نوشتاری: ٪۴۰	٪۲۰
		عملکردی: -	

منابع

منابع اصلی

گزیده‌ای از آثار عرفای برجسته به زبان فارسی (مانند سنایی، مولوی، حافظ، عطار، غزالی، روزبهان، جامی و ...) با تصحیح، گزارش و تفاسیر معتبر و به‌روز
 باقریان موحد، سید رضا و دیگران، (۱۳۹۵). فرهنگ آثار عرفان اسلامی. راهنمای موضوعات و مضامین، تهران: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

بروین، یوهانس توماس پیتر دو، (۱۳۷۸). شعر صوفیانه فارسی: درآمدهی بر کاربرد عرفانی شعر فارسی کلاسیک، ترجمه مجدالدین کیوانی، تهران: مرکز.

پورجواد، نصرالله، (۱۳۸۷). «تصوف: IV. ادبیات تصوف»، در دائرةالمعارف بزرگ اسلامی، زیر نظر محمد کاظم موسوی بجنوردی، ج ۱۵، تهران: مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی.

پورجواد، نصرالله، (۱۳۸۷). باده عشق: پژوهشی در معنای باده در شعر عرفانی فارسی، تهران: نشر کارنامه.

پورجواد، نصرالله، (۱۳۹۷). پارسی‌گویی در تصوف، تهران: سوفیا.

پور نامداریان، تقی، (۱۳۸۳). دیدار با سیمرخ: شعر و عرفان و اندیشه‌های عطار، تهران: پژوهشگاه علوم اسلامی.

پور نامداریان، تقی، (۱۳۹۲). گمشده لب دریا، تهران: انتشارات سخن.

راشدی‌نیا، اکبر، (۱۳۹۴). مجالس عارفان: بیست‌ودو مجلس نویافته از ابوسعید ابوالخیر - خواجه یوسف همدانی و عارفی ناشناخته، تهران: فرهنگ معاصر.

ریاحی، محمدامین، (۱۳۹۶). زبان و ادب فارسی در قلمرو عثمانی، چاپ ۳، تهران: اطلاعات.

شفیعی کدکنی، محمدرضا، (۱۳۹۷). این کیمیای هستی، تهران: انتشارات سخن.

شفیعی کدکنی، محمدرضا، (۱۳۹۵). تازیان‌های سلوک، تهران: آگاه.

شفیعی کدکنی، محمدرضا، (۱۳۸۰). زبور پارسی، تهران: آگاه.

مایل هروی، نجیب، (۱۳۷۴). خاصیت آیینگی: نقد حال، گزاره آرا و گزیده آثار فارسی عین القضاة همدانی، تهران: نشر نی.

منابع فرعی

استعلامی، محمد، (۱۳۹۹). فرهنگ‌نامه تصوف و عرفان، ج ۲، تهران: فرهنگ معاصر، ۱۳۹۹

گوهرین، سید صادق، (۱۳۸۸). شرح اصطلاحات تصوف، ج ۱۰، تهران: زوار، ۱۳۸۸



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): عرفان اسلامی (مفاهیم و تعالیم)

عنوان درس (انگلیسی): Islamic Mysticism (Concepts and Teachings)

نوع درس: اختیاری پیش نیاز / هم نیاز: دارد ندارد پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

بررسی مفاهیم کلیدی و تعالیم بنیادی در عرفان اسلامی

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- فهم اصطلاحات کلیدی در عرفان
- توانایی بررسی و مقایسه دیدگاه‌های عرفا در خصوص مفاهیم بنیادی
- توانایی بررسی متون مهم عرفانی
- نقد و بررسی دیدگاه‌های عرفان پژوهان برجسته

سرفصل درس

- **مفاهیم و اصطلاحات**
 - مفاهیم کلیدی در عرفان عملی (سکر و صحو، حال و مقام، تلوین و تمکین، وجد و جود و تواجد، منازلات)
 - سیر و سلوک در قرآن و سنت
 - شریعت، طریقت و حقیقت
 - مرید و مراد در تصوف (از شیخ‌التعلیم تا شیخ‌التربیه)
 - مفهوم سلسله در تصوف
 - اصطلاح مرابطه از سهروردی و نجم‌الدین کبری تا کبرویه
- **تعالیم و نظرات**
 - نظریه توحید از جنید تا ابن عربی
 - نظریه سرّ نفس سهل تستری
 - نظریه ولایت و ختم ولایت
 - نظریه عشق در تصوف



- نظریه وحدت ادیان (از حلاج تا اله المعتقد ابن عربی)
- نظریه وحدت تصوف و تشیع (سید حیدر آملی)
- نظریات سیاسی در تصوف (خواجه عبیدالله احرار و سید قطب الدین نیریزی)

روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
۲۰٪	۲۰٪	نوشتاری: ۴۰٪	۲۰٪
		عملکردی: -	

منابع

منابع اصلی

ابن عربی، محمدبن علی، (۱۳۸۷). *عنقا مغرب فی ختم الاولیاء و شمس المغرب*، تهران: شمس تبریزی.

امیر معزی، محمدعلی، (۱۳۹۴). *تشیع: ریشه‌ها و باورهای عرفانی*، ترجمه نورالدین الله‌دینی، تهران: نامک.

آبراهاموف، بنیامین، (۱۳۸۸). *عشق الهی در عرفان اسلامی: آموزه‌های غزالی و ابن دباغ*، ترجمه مرضیه شریعتی، تهران: حکمت.

باورینگ، گرهارد، (۱۳۹۳). *نگاه عرفانی به وجود*، ترجمه سعید کریمی، تهران: نشر علم.

چیتیک، ویلیام، (۱۳۹۹). *عواالم خیال: ابن عربی و مسئله اختلاف ادیان*، ترجمه قاسم کاکایی، تهران: هرمس.

الحکیم، سعاد، (۱۳۹۷). *المعجم الصوفی*، ترجمه سید ناصر طباطبایی، تهران: مولی.

راتکه، برنرد و دلف؛ اوکین، جان، (۱۳۷۹). *مفهوم ولایت در دوران آغازین عرفان اسلامی*، ترجمه مجدالدین کیوانی، تهران: نشر مرکز.

رحیمیان، سعید (مترجم و شارح)، (۱۳۹۳). *دامگه راه و رهزن‌های سلوک: آسیب‌شناسی حالات و بیان آفات تجارب عرفانی از نظر ابن عربی*، ترجمه و شرح رساله مالا یعول علیه (آنچه بر آن اعتماد نشاید)، تهران: نگاه معاصر.

عبدالرزاق کاشانی، کمال‌الدین، (۱۳۷۹). *لطائف الاعلام فی اشارات اهل الالهام*، تصحیح مجید هادی‌زاده، تهران: میراث مکتوب.

لویزن، لئونارد، (۱۳۹۷). *میراث تصوف*، ترجمه مجدالدین کیوانی، ج ۲، تهران: نشر مرکز.

مایر، فریتس، (۱۳۸۸). *سنگ بناهای معارف اسلامی (تصوف)*، ترجمه مهرآفاق بایوردی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

نیری، محمد یوسف، (۱۳۹۵). *نرگس عاشقان: تحلیل ساده و بنیادی محوری عرفان اسلامی*، شیراز: دانشگاه شیراز.

نیریزی، قطب‌الدین محمد، (۱۳۷۱). *رساله سیاسی (طب الممالک)*، به اهتمام رسول جعفریان، قم: انتشارات کتابخانه عمومی حضرت آیه الله العظمی مرعشی نجفی.



منابع فرعی

- ابوزید، نصر حامد، (۱۳۸۶). *چنین گفت ابن عربی*، ترجمه سید محمد راست گو، تهران: نشر نی.
- پاکتچی، احمد (سرپرست علمی)، (۱۳۹۲). *امام رضا و جریان تصوف و عرفان، ابعاد شخصیت و زندگی حضرت امام رضا علیه السلام*، به اهتمام مرتضی سلمان نژاد، ۲ ج، تهران: دانشگاه امام صادق.
- چیتیک، ویلیام، (۱۳۹۵). *کتاب طریق عرفانی معرفت از دیدگاه ابن عربی*، تهران: جامی.
- حمیه، خنجر علی، (۱۳۹۲). *عرفان شیعی: پژوهشی در باب زندگی و اندیشه سید حیدر آملی*، ترجمه سید ناصر طباطبایی، تهران: مولی.
- خدکیویج، میخائیل، (۱۳۸۶). «معراج الکلمه: از رساله قشیریه تا فتوحات مکیه»، در *عقل و الهام در اسلام*، ویرایش تد لاوسن، ج ۲، ترجمه جمعی از مترجمان، تهران: حکمت.
- شیبی، کامل مصطفی، (۱۳۹۶). *همبستگی میان تصوف و تشیع*، ترجمه علی اکبر شهابی، تهران: دانشگاه تهران.
- نجم رازی، عبدالله بن محمد، (۲۰۰۴). *منارات السائرين*، بیروت: دارالکتب العلمیه.
- نیریزی، قطب الدین محمد، (۱۳۸۳). *قصیده عشقیه در حقیقت عشق الهی*، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ایران.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): تحلیل عرفان

عنوان درس (انگلیسی): Analysis of Mysticism

نوع درس: اختیاری پیش نیاز/ هم نیاز: دارد ندارد پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

آشنایی با عرفان پژوهی و بررسی نسبت عرفان با حوزه‌های مهم دیگر

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- توانایی تمایز انواع عرفان‌ها از یکدیگر
- تحلیل و ارزیابی تجربه‌های عرفانی
- ارزیابی ارتباط عرفان با حوزه‌های مهم و اساسی دیگر

سرفصل درس

- تعریف عرفان
- انواع عرفان (دینی و غیردینی)
- تحلیل تجربه‌های عرفانی
- عرفان، دین و متن دینی
- عرفان، معنویت و اخلاق
- عرفان و زبان
- عرفان، اسطوره و هنر
- عرفان و فلسفه
- عرفان و جنسیت
- عرفان و علم تجربی
- عرفان پژوهان در عصر حاضر



روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
٪۲۰	٪۲۰	نوشتاری: ٪۴۰ عملکردی: -	٪۲۰

منابع

منابع اصلی

استیس، والتر ترنس، (۱۳۹۸). *عرفان و فلسفه*، ترجمه بهاءالدین خرمشاهی، تهران: سروش.

تالبوت، مایکل، (۱۳۹۸). *عرفان و فیزیک جدید*، ترجمه مجتبی عبدالله نژاد، تهران: هرمس.

جیمز، ویلیام، (۱۳۹۸). *تنوع تجربه دینی*، ترجمه حسین کیانی، تهران: انتشارات حکمت.

راست گو، محمدحسین، (۱۳۸۶). *از اسطوره تا عرفان، مجله مطالعات عرفانی*، دوره ۱، شماره ۶.

کتر، استیون، (۱۳۹۹). *زمینه مندی تجارب عرفانی*، ترجمه عطا انزلی، قم: طه.

کیویت، دان، (۱۳۸۷). *عرفان پس از مدرنیته*، ترجمه الله کرم کرمی، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.

Forman, Robert (ed.), (1999). *The Problem of Pure Consciousness: Mysticism and Philosophy*, Oxford University Press.

Forman, Robert, (1999). *Mysticism, Mind and Consciousness*, State University of New York Press.

Katz, Steven (ed.), (1992). *Mysticism and Language*, Oxford University Press.

Katz, Steven (ed.), (2000). *Mysticism and Sacred Scripture*, Oxford University Press.

Underhill, Evelyn, (2011). *Mysticism*, Pacific Publishing Studio.

Zaehner, R.C. (1961). *Mysticism Sacred and Profane*, Oxford University Press.

منابع فرعی

شفیعی کدکنی، (۱۳۹۲). *زبان شعر در نثر صوفیه*، درآمدی به سبک-شناسی نگاه عرفانی، تهران: انتشارات سخن.

الحکیم، سعاد، (۱۳۹۱). *ابن عربی و زبان تازه عرفان*، ترجمه مسعود جعفری، تهران: نشر جامی.

کاکایی، قاسم، (۱۳۹۳). *وحدت وجود به روایت ابن عربی و مایستر اکهارت*، هرمس.

Jonas, Hans (1969). *Myth and Mysticism: A Study of Objectification and Interiorization in Religious Thought*, *The Journal of Religion*, 49/ 4.

Katz, Steven (1978). (ed.), *Mysticism and Philosophical Analysis*, Oxford University Press.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): متون عرفانی به زبان عربی

عنوان درس (انگلیسی): Mystical Texts in Arabic Language

نوع درس: اختیاری پیش نیاز / هم نیاز: دارد ندارد پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

- قرائت و بررسی متون عرفان اسلامی به زبان عربی
- آشنایی با مفاهیم، اصطلاحات و تحول آن‌ها در این آثار

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- توان تمایز بین گونه‌های متون عرفان اسلامی به زبان عربی
- آشنایی با مهم‌ترین آثار عرفان اسلامی به زبان عربی
- توان قرائت و درک متون عرفان اسلامی به زبان عربی

سرفصل درس

- گونه شناسی متون عرفان اسلامی به زبان عربی
- قرائت و فهم متون نظم و نثر عربی با تأکید بر مفاهیم و اصطلاحات عرفان اسلامی
- عرفان نظری در آثار عربی

روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	%۲۰	نوشتاری: %۴۰	%۲۰
		عملکردی: -	



منابع اصلی

ابن عربی، محمد بن علی، (۱۳۸۷). *عنقا مغرب فی ختم الاولیاء و شمس المغرب*، ناشر: شمس تبریزی.

خرگوشی، ابوسعید، (۲۰۰۶). *تهذیب الاسرار فی اصول التصوف*، بیروت: دارالکتب العلمیه.

سراج طوسی، ابونصر، (۱۹۱۹). *اللمع فی التصوف*، تصحیح نیکلسون، لیدن.

سیرجانی، ابوالحسن علی بن حسن، (۱۳۹۰). *البیاض و السواد من خصائص حکم العباد فی نعت المرید و المراد*، تصحیح و تحقیق محسن پور مختار، تهران: موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه / برلین: موسسه مطالعات اسلامی دانشگاه آزاد برلین.

عبدالرزاق کاشانی، کمال الدین، (۱۳۸۰). *لطایف الاعلام فی اشارات اهل الالهام*، تصحیح مجید هادی زاده، تهران: دفتر نشر میراث مکتوب.

قشیری، ابوالقاسم عبدالکریم بن هوازن، (۱۳۹۲). *الرساله القشیریّه*، تصحیح سید علی اصغر میرباقری فرد و زهره نجفی، تهران: انتشارات سخن.

کلاباذی، ابوبکر، (۱۴۲۲). *التعرف لمذهب اهل التصوف*، بیروت: دارالکتب العلمیه.

ملکشاهی، حسن، (۱۳۸۸). *ترجمه و شرح اشارات و تنبیهاً*، ۲ ج، تهران: انتشارات سروش.

نجم الدین رازی، ابوبکر عبدالله بن محمد ابن شاهوار، (۲۰۰۶). *منارات السائرين الى حضرت الله جل جلاله و مقامات الطائرين*، بیروت: دارالکتب العلمیه.

منابع فرعی

ابن عربی، محمد بن علی، (۱۳۹۹). *عنقا مغرب فی ختم الاولیاء و شمس المغرب*، ترجمه امیرحسین الهیاری، تهران: مولی.

ابونصر سراج، عبدالله بن علی، (۱۳۸۶). *ترجمه اللمع فی التصوف*، تصحیح نیکلسون، ترجمه قدرت ا... خیاطیان و محمود خورسندی، سمنان: دانشگاه سمنان.

قشیری، عبدالکریم بن هوازن، (۱۳۷۹). *رساله قشیریّه*، ترجمه حسن بن احمد عثمانی، تصحیح بدیع الزمان فروزان فر، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.

مستملی بخاری، اسماعیل بن محمد، (۱۳۹۲). *شرح التعرف لمذهب التصوف*، تهران: میراث مکتوب با همکاری موسسه مطالعات اسلامی دانشگاه آزاد برلین.

نفری، محمد بن عبدالجبار، (۱۳۹۷). *کتاب مواقف و مخاطبات*، ترجمه امیرحسین الهیاری، تهران: مولی.

گیسودراز، سید محمد حسینی، (۱۴۰۰). *شرح الرساله القشیریّه*، تصحیح محسن محمدی فشارکی و مریم شیرانی، تهران: انتشارات سخن.



مشخصات درس

عنوان درس: **ادیان ابتدایی**

عنوان درس (انگلیسی): **Primitive Religions**

نوع درس: اختیاری

پیش نیاز / هم نیاز: دارد ندارد

پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

بررسی نظریات، مفاهیم، اعتقادات و آیین‌های ادیان ابتدایی

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- فهم روشنی از مؤلفه‌ها و آیین‌های ادیان ابتدایی
- توان بازیابی عناصر ادیان ابتدایی در ادیان دیگر
- آگاهی از نظریات در خصوص منشأ دین ابتدایی و توان نقد و بررسی آن‌ها
- آشنایی با وضعیت ادیان ابتدایی در زمان معاصر

سرفصل درس

- زمینه‌های بررسی ادیان ابتدایی
- خاستگاه دین ابتدایی: نقد و بررسی نظریات دین پژوهان
- دین ابتدایی و قربانی
- دین و جادو
- اسطوره و آیین‌ها
- آیین‌های گذر
- عناصر ادیان ابتدایی در ادیان دیگر
- رویارویی ادیان ابتدایی با ادیان بزرگ

روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی



روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
٪۲۰	٪۲۰	نوشتاری: ٪۴۰	٪۲۰
		عملکردی: -	

منابع

منابع اصلی

- استروس، لوی، (۱۳۹۴). *توتمیسم*، ترجمه مسعود راد، تهران: توس.
- دورکیم، امیل، (۱۳۹۸). *صور بنیانی حیات دینی*، ترجمه باقر پرهام، چاپ ۷، تهران: نشر مرکز.
- فروید، زیگموند، (۱۳۹۸). *توتم و تابو*، ترجمه محمدعلی خنجی، تهران: نگاه.
- فریزر، جیمز جورج، (۱۳۹۹). *شاخه زرین: پژوهشی در جادو و دین*، ترجمه کاظم فیروزمند، چاپ ۱۴، تهران: آگاه.
- مالینوفسکی، برانیسلاو، (۱۳۹۶). *جادو، علم و دین*، ترجمه بهنام خلیلیان و مصطفی آقایی، چاپ ۲، تهران: جامی.
- الیاده، میرچا، (۱۳۹۲). *شمنیسم: فنون کهن خلسه*، ترجمه محمد کاظم مهاجری، قم: ادیان.
- الیاده، میرچا، (۱۳۹۸). *اسطوره بازگشت جاودانه*، ترجمه بهمن سرکاراتی، چاپ ۵، تهران: طهوری.
- Evans-Pritchard, E. E. (1954). The Meaning of Sacrifice Among the Nuer, *The Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland*, 84, 1/2.
- Maarif, Syamsul (2012). The Encounter between Indigenous Religions, World Religions and Modernity, *JICSA (Journal of Islamic Civilization in Southeast Asia)*, 1/1.
- Nwabara, Samuel N. (1971). *Christian Encounter with Indigenous Religion at Onitsha (1857-1885)*, *Cahiers d'Études africaines*, 44.
- Van Gennep, Arnold (1960). *The Rites of Passage*, English, Routledge & Kegan Paul.

منابع فرعی

- پالس، دانیل، (۱۳۸۲). *هفت نظریه در باب دین*، ترجمه محمد عزیز بختیاری، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
- موقن، یدالله، (۱۳۹۸). *لوسین لوی - برول و مسئله ذهنیتها*، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- همیلتون، ملکم، (۱۳۹۸). *جامعه‌شناسی دین*، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: ثالث.
- الیاده، میرچا، (۱۳۸۸). *اسطوره و آیین از روزگار باستان تا امروز*، ترجمه ابوالقاسم اسماعیلپور، تهران: اسطوره.
- Ambasciano, Leonardo, (2018). *An Unnatural History of Religions*, Bloomsbury Academic.
- Douglas, Mary, (2002). *Purity and Danger: An Analysis of Concepts of Pollution and Taboo*, Routledge.
- Evans-Pritchard, E. E. (1965). *Nuer Religion*, Clarendon Press.
- Evans-Pritchard, E. E. (1965). *Theories of primitive religion*, Clarendon.



James, E. O. (2016). *Primitive Ritual and Belief: An Anthropological Essay* London, Routledge.

Marett, R.R. (1914). *The Threshold of Religion*, Methuen & Co. Ltd.

McEwen, Richard C. & Aseltine, Herschel E. (1979). *Prayer in Primitive Religion*, Religious Studies, 15/1.

Radcliffe-Brown, A. R. (1952). *Structure and function in primitive society: essays and addresses*, Cohen & West.

Radin, Paul, (1957). *Primitive Religion: Its Nature and Origin*, Dover Publications, Inc.

Steiner, Franz, (2004). *Taboo*, Routledge.

Strenski, Ivan, (2015). *Understanding Theories of Religion: An Introduction*, 2nd Edition Oxford, Wiley-Blackwell.

Turner, Victor W. (1969). *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure*, Routledge & Kegan Paul.

Tylor, Sir Edward B. (1871). *Primitive Culture: Researches into the Development of Mythology, Philosophy, Religion Language, Art and Custom*. 2 Volumes, John Murray.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): کلام مقایسه‌ای

عنوان درس (انگلیسی): Comparative Kalām

نوع درس: اختیاری

پیش‌نیاز / هم‌نیاز: دارد ندارد

پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

آشنایی با دیدگاه‌های مختلف کلامی با رویکرد مقایسه‌ای

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- شناخت خاستگاه‌ها و منشأ پیدایش علم کلام در اسلام
- بررسی نخستین مجادلات کلامی در اسلام
- ارزیابی و مقایسه مکتب‌های مختلف کلام اسلامی با یکدیگر در موضوعات اساسی علم کلام

سرفصل درس

- وجه تسمیه کلام
- پیدایش نخستین مجادلات کلامی
- مذاهب کلامی معتزلی، اشعری، ماتریدی، شیعی و ... (پیدایش، دوره‌ها و دیدگاه‌ها)
- مباحث اساسی در کلام اسلامی
- مشیت و اراده (تاریخچه نظریه کسب)
- کلام‌الله
- اسما و صفات
- رؤیت
- نبوت و اعجاز
- امامت



روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
٪۲۰	٪۲۰	نوشتاری: ٪۴۰ عملکردی: -	٪۲۰

منابع

منابع اصلی

- اشعری، ابوالحسن، (۲۰۱۱). *الابانۀ عن اصول الدیانہ*، بیروت: دارالکتب العلمیہ.
- ایزوتسو، توشی هیکو، (۱۳۸۰). *مفهوم ایمان در کلام اسلامی*، ترجمه زهرا پور سینا، چاپ ۲، تهران: سروش.
- بدوی، عبدالرحمن، (۱۳۸۹). *تاریخ اندیشه‌های کلامی در اسلام*، ترجمه حسین صابری، ۲ ج، مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی.
- بو عمران، (۱۴۰۰). *مسئله اختیار در تفکر اسلامی و پاسخ معتزله به آن*، ترجمه اسماعیل سعادت، تهران: هرمس.
- سمرقندی، اسحاق بن محمد، (۱۳۹۳). *ترجمه السواد الاعظم*، به اهتمام عبدالحی حبیبی، تهران: دانشگاه تهران.
- شمس، محمدجواد، (۱۳۸۳). «اسماء و صفات در کلام اسلامی»، *برهان و عرفان*، شماره ۴.
- عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد، *المواقف فی علم الکلام*، بیروت: عالم‌الکتب، بی‌تا.
- غزالی، ابو حامد، (۱۹۸۸/۱۴۰۹). *الاقتصاد فی الاعتقاد*، بیروت: دارالکتب العلمیة.
- فان اس، یوزف، (۱۳۹۷). *کلام و جامعه در سده‌های دوم و سوم هجری*، ترجمه فرزین بانکی و احمدعلی حیدری، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.
- فان اس، یوزف، (۱۳۹۹). *شکوفایی کلام اسلامی*، ترجمه سارا مسگر، تهران: حکمت.
- قاضی عبدالجبار، ابن احمد، (۱۹۶۲). *المغنی فی ابواب التوحید والعدل*، بیروت: دارالکتب.
- لاهیجی، عبدالرزاق، (۱۳۹۷). *گوهر مراد*، به اهتمام جعفر پژوم، تهران: سایه سار.
- مادلونگ، ویلفرد، (۱۳۷۸). *مکتب‌ها و فرقه‌های اسلامی در سده‌های میانه*، ترجمه جواد قاسمی، مشهد: بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی.
- مفید، محمدبن محمد، (۱۴۱۳). *اوائیل المقالات*، تحقیق ابراهیم انصاری، قم: المؤتمر العالمی لالفیه الشیخ المفید.
- ولفسن، هری اوسترین، (۱۳۶۸). *فلسفه علم کلام*، ترجمه احمد آرام، تهران: الهدی.

منابع فرعی

- اشمتیکه، زاینه، (۱۳۷۸). *اندیشه‌های کلامی علامه حلی*، مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی.
- جهانگیری، محسن، (۱۳۶۷). *پیدایش علم کلام و منزلت آن در میان علوم، معارف*، شماره ۱۵.



کیانی فرید، مریم، (۱۳۹۳). کلام شیعه، کلام معتزله، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.

لالانی، آرزینا، (۱۳۹۴). نخستین اندیشه‌های شیعی: تعالیم امام باقر علیه‌السلام، ترجمه فریدون بدره‌ای، تهران: فرزانه روز.

مکدرمورت، مارتین، (۱۳۶۳). اندیشه‌های کلامی شیخ مفید، ترجمه احمد آرام، تهران: دانشگاه تهران/موسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مکه گیل.

یوسفی اشکوری، حسن، (۱۳۸۵). «اشعریان»، در دائرةالمعارف بزرگ اسلامی، زیر نظر محمدکاظم موسوی بجنوردی، ج ۹، تهران: مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): متون و مطالعات تصوف به زبان خارجی

عنوان درس (انگلیسی): Sufi Texts and Studies in a Foreign Language

نوع درس: اختیاری پیش نیاز / هم نیاز: دارد ندارد پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

- کسب مهارت‌های لازم برای فهم متون تخصصی تصوف
- آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات تصوف به زبان خارجی

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- توان فهم متون صوفیه به زبان خارجی
- توان استفاده از منابع خارجی برای انجام پژوهش‌های علمی در زمینه تصوف

سرفصل درس

گزیده‌ای از اصطلاحات و مفاهیم در متون صوفیه به زبان خارجی

روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	%۲۰	نوشتاری: %۴۰	%۲۰
		عملکردی: -	

منابع

منابع اصلی

هجویری، ابوالحسن علی بن عثمان، (۱۳۸۲). گزیده کشف‌المحجوب، ترجمه نیکلسون، تهران: هرمس.

Nicholson, Reynold Alleyne (tr.), (2004). *The Mathnawi of Jalalu'ddin Rumi*, Istanbul: Konya metropolitan municipality.

Ernst, Carl W. (tr.), (2018). *Hallaj: Poems of a Sufi Martyr*, Northwestern University Press.

Maybudi, Rashid al-Din (2015). *The Unveiling of the Mysteries and the Provision of the Pious (Kashf al-Asrār wa 'Uddat al-Abrār)*, Selection tr. By William C. Chittick, Amman: Royal Aal al-Bayt Institute for Islamic Thought.

Chitick, William (1989). *The Sufi Path of Knowledge: Ibn Al-Arabi's Metaphysics of Imagination*, State University of New York Press.

Knysh, Alexander (1998). *Ibn Arabi in the Later Islamic Tradition*, State University of New York Press.

Knysh, Alexander (2017). *Sufism: A New History of Islamic Mysticism*, Princeton University Press.

Nicholson, Reynold A. (2017). *Studies in Islamic Mysticism*, Routledge.

Spencer, Sidney (2017). *Mysticism in World Religion*, Forgotten Books.

استفاده از مدخل-های دائره-المعارف-های تخصصی معتبر خارجی، همچون:

Bearman, P.; Bianquis, Th.; Bosworth, C.E.; van Donzel E. and Heinrichs W.P. (2010). *Encyclopedia of Islam*, Brill.

Eliade, Mircea (1987). *Encyclopedia or Religion*, Macmillan.

Hastings, James (2000). *Encyclopedia of Religion and Ethics*, Bloomsbury T&T Clark.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): متون عرفانی به زبان خارجی

عنوان درس (انگلیسی): **Mystical Texts in a Foreign Language**

نوع درس: اختیاری پیش نیاز/ هم نیاز: دارد ندارد پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

- کسب مهارت‌های لازم برای فهم متون تخصصی عرفانی
- آشنایی با آثار خارجی در زمینه عرفان

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- توان فهم متون عرفانی به زبان خارجی
- آشنایی و ارزیابی دیدگاه‌های محققان خارجی در زمینه عرفان
- توان استفاده از منابع خارجی برای انجام پژوهش‌های علمی در زمینه عرفان

سرفصل درس

متون، اصطلاحات و مفاهیم عرفانی به زبان خارجی

روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	%۲۰	نوشتاری: %۴۰	%۲۰
		عملکردی: -	

منابع

Bearman, P.; Bianquis, Th.; Bosworth, C.E.; van Donzel E. and Heinrichs W.P. (2010). *Encyclopedia of Islam*, Brill.

Eckhart, Meister (1994). *Selected Writings*, Penguin Books.

- Eliade, Mircea (1987). *Encyclopedia or Religion*, Macmillan.
- Giller, Pinchas (2001). *Reading the Zohar: The Sacred Text of the Kabbalah*, Oxford University Press.
- Harmless, William, (2008). *Mystics*, Oxford University Press.
- Hastings, James (2000). *Encyclopedia of Religion and Ethics*, Bloomsbury T&T Clark;
- Nicholson, Reynold Alleyne (tr.) (2004). *The Mathnawi of Jalalu'ddin Rumi*, Istanbul: Konya metropolitan municipality.
- Nicholson, Reynold Alleyne, (2013). *Mystics of Islam*, Global Grey.
- Otto, Rodulf, (2016). *Mysticism, East and West*, Wipf and Stock.
- Parrinder, Geoffrey, (1999). *Mysticism in the World's Religions*, Oxford, Oneworld Publication.
- Radhakrishnan S. (tr.), (1953). *Bhagavad Gītā*, London.
- Spencer, Sydney, (1969). *Mysticism in World Religion*, Peter Smith Pub Inc.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): **متون دینی به زبان خارجی**

عنوان درس (انگلیسی): **Religious Texts in a Foreign Language**

نوع درس: اختیاری پیش نیاز / هم نیاز: دارد ندارد پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

- کسب مهارت‌های لازم برای فهم متون تخصصی ادیان
- آشنایی با مطالعات اندیشمندان خارجی در زمینه ادیان

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- فهم متون تخصصی ادیان به زبان خارجی
- استفاده از متون اصلی ادیان به زبان‌های خارجی
- استفاده از پژوهش‌های خارجی انجام‌شده برای انجام پژوهش‌های علمی در زمینه دین‌پژوهی

سرفصل درس

گزیده‌ای از متون دینی و نیز مطالعات انجام‌شده در زمینه دین‌پژوهی به زبان خارجی

روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	%۲۰	نوشتاری: %۴۰	%۲۰
		عملکردی: -	

منابع

Blackwell Companions to Religion (series by multiple authors includes various religions)

Eliade, Mircea (1987). *Encyclopedia or Religion*, Macmillan.



Hastings, James (2000). *Encyclopedia of Religion and Ethics*, Bloomsbury T&T Clark.

Müller, Max (2004). *Sacred Books of the East*, 50 vols. (ed), London: Routledge Curzon.

Rath, Cecil and Wigoder, Geoffrey, *Encyclopedia Judaica*.

Routledge Religion Companions (series by multiple authors includes various religions)

Yarshater, Ehsan, *Encyclopedia of Iranica*.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): جنبش‌های نوپدید دینی

عنوان درس (انگلیسی): New Religious Movements

نوع درس: اختیاری پیش‌نیاز/هم‌نیاز: دارد ندارد پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

آشنایی با جنبش‌های نوپدید دینی

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- فهم تاریخچه و مشخصات برخی از برجسته‌ترین جنبش‌های دینی جدید
- توانایی تحلیل زمینه‌های ابداع و رشد/عدم رشد جنبش‌های نوپدید دینی
- شناخت مفاهیم کلیدی در مطالعات جنبش‌های نوپدید دینی (کاریزما، نوکیشی، شستشوی مغزی، معنویت، خودشکوفایی، انرژی کیهانی، زندگی در حال، الوهیت درون، تجسم خلاق، ...)
- آشنایی با اندیشمندان برجسته و آثار علمی پیرامون جنبش‌های نوپدید دینی

سرفصل درس

- ماهیت و تعریف جنبش‌های نوپدید دینی
- تاریخچه پیدایش جنبش‌های نوپدید دینی
- تحلیل تأثیرات تجدد و پساتجدد بر پیدایش و رشد جنبش‌های نوپدید دینی
- مفهوم «معنویت» و کاربرد وسیع آن در جهان معاصر
- گونه‌شناسی جنبش‌های نوپدید دینی
- جنبش‌های نوپدید دینی با ریشه ادیان شرقی (هند و خاور دور)
- جنبش‌های نوپدید دینی با ریشه ادیان غربی (یهود، مسیحیت، اسلام)
- بررسی مفاهیم متداول (انرژی، الوهیت درون، کل‌نگری، تفکر نوین، زندگی در حال، ...)



روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
۲۰٪	۲۰٪	نوشتاری: ۴۰٪ عملکردی: -	۲۰٪

منابع

منابع اصلی

حمیدیه، بهزاد، (۱۳۹۴). جنبش‌های نوپدید دینی و هویت ملی در ایران، تهران: تمدن ایرانی.
 حمیدیه، بهزاد، (۱۳۹۹). درس‌نامه نقد معنویت‌های نوپدید، قم: بوستان کتاب.
 فیشر، ماری پت، (۱۳۸۸). دین در قرن بیست و یکم، ترجمه مرضیه سلیمانی، تهران: نشر علم.
 لوئیس، جیمز؛ پترسون، یسپر اوپور (ویراستاران)، (۱۳۹۶). ادیان چالش‌انگیز نوظهور، ترجمه زهره سعیدی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
 ویلسون، برایان؛ کرسول، جیمی (ویراستاران)، (۱۳۹۳). جنبش‌های دینی جدید: چالش و واکنش، ترجمه موسی اکرمی، تهران: نگاه معاصر.

Clarke, Peter B. (ed.), (2006). *Encyclopedia of New Religious Movements*, Routledge.

Clarke, Peter B. (2006). *New Religions in Global Perspective: A study of religious change in the modern world*, Routledge.

Dawson, Lorne L. (ed.), (2003). *Cults and New Religious Movements: A Reader*, Blackwell Publishing Ltd.

Pokorny, Lukas; Winter, Franz (ed.), (2018). *Handbook of East Asian New Religious Movements*, Brill.

منابع فرعی

حمیدیه، بهزاد، (۱۳۹۲). معنویت در سبب مصرف، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
 دیباجی، محمدعلی و همکاران، (۱۳۹۹). رهگذار پر آشوب: بررسی فلسفی و حکمی جنبش‌های نو متافیزیکی غرب، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل.
 رستگار، عباسعلی، (۱۳۸۹). معنویت در سازمان با رویکرد روان‌شناختی، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.
 شاکر نژاد، احمد، (۱۳۹۷). مبانی معنویت‌گرایی جدید: مؤلفه‌های مفهومی، لوازم اعتقادی و نشانه‌های گفتار، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
 همیلتون، ملکم، (۱۳۸۹). جامعه‌شناسی دین، ترجمه محسن ثلاثی، چاپ ۲، تهران: ثالث.



Bromley David G. (ed.), (2007). *Teaching New Religious Movements*, New York: Oxford University Press.

Chryssides, George D. (2001). *Exploring new religions*, London and New York: Continuum.

Dawson, Lorne L. (ed.), (1996). *Cults in Context: Readings in the Sociology of Religion*, Toronto: Canadian Scholar's Press.

Dawson, Lorne L. (2006). *Comprehending Cults: The Sociology of New Religious Movements*, New York: Oxford University Press.

Gallagher Eugene V. (2014). *Reading and Writing Scripture in New Religious Movements: New Bibles and New Revelations*, New York: Palgrave Macmillan.

Gallagher, Eugene V. (2004). *The New Religious Movements Experience in America*, London: Greenwood Press.

Hanegraff, Wouter (1998). *New Age Religion and Western Culture*, New York.

Saliba, John A. (2003). *Understanding new religious movement*, Walnut Creek/ Lanham/ New York/ Oxford: AltaMira Press.

Tøllefsen, Inga Bårdsen; Giudice, Christian (ed.), (2017). *Female Leaders in New Religious Movements*, New York: Palgrave Macmillan.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): دین‌شناسی مقایسه‌ای

عنوان درس (انگلیسی): Comparative Religions

نوع درس: اختیاری

پیش‌نیاز/هم‌نیاز: دارد

ندارد

پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

مقایسه مفاهیم، عقاید و مناسک در ادیان

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

مقایسه و ارزیابی ادیان در موضوعات اساسی

سرفصل درس

- دین‌شناسی مقایسه‌ای (ماهیت، روش، اهداف و دیدگاه‌ها)
- مقایسه مفاهیم، عقاید و مناسک در ادیان به شرح ذیل:
 - خدا
 - جهان
 - انسان
 - اخلاق
 - مناسک / شریعت
 - رستگاری و نجات
 - فرجام‌شناسی

روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی



روش ارزیابی

پروژه	آزمون نهایی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
%۲۰	نوشتاری: %۴۰	%۲۰	%۲۰
	عملکردی: -		

منابع

منابع اصلی

تیواری، کدارات، (۱۳۹۶). *دین شناسی تطبیقی*، ترجمه مرضیه شنکایی، تهران: سمت.
 Eliade, Mircea, (1996). *Patterns in Comparative Religion*, Bison Books.
 Sharpe, Erick, (1986). *Comparative Religion: A History*, Macmillan Pub. Co.

منابع فرعی

الیاده، میرچا، (۱۳۹۵). *تاریخ اندیشه‌های دینی*، ترجمه بهزاد سالکی، ۳ ج، تهران: انتشارات پارسه.
 پیترز، فرانسیس، (۱۳۸۴). *یهودیت، مسیحیت، اسلام*، ۳ ج، ترجمه حسین توفیقی، قم: مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب.
 سلیمانی، عبدالرحیم، (۱۳۹۳). *درآمدی بر الهیات تطبیقی اسلام و مسیحیت*، قم: انتشارات طه.
 سلیمانی، عبدالرحیم، (۱۳۸۹). *سرشت انسان در اسلام و مسیحیت*، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.
 شنکایی، مرضیه، (۱۳۸۸). *بررسی تطبیقی اسمای الهی*، تهران: سروش.
 ماسون، دنیز، (۱۳۸۶). *بن مایه‌های مشترک در قرآن و کتاب مقدس*، ۲ ج، ترجمه فاطمه سادات تهامی، تهران: نشر سهروردی.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): عرفان در ادیان جهان

عنوان درس (انگلیسی): **Mysticism in the World's Religions**

نوع درس: اختیاری پیش نیاز/ هم نیاز: دارد ندارد پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

بررسی آموزه‌ها و آداب عرفانی در ادیان جهان

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- شناخت انواع عرفان در ادیان
- بررسی و مقایسه مؤلفه‌های مهم انواع عرفان در ادیان
- آشنایی با متون مهم عرفانی در ادیان جهان
- آشنایی با آثار و دیدگاه‌های عرفان‌پژوهان برجسته

سرفصل درس

- عرفان یکتا نگر:
 - دین هندو
 - دین بودا
 - دین جاین
 - دین دائو
 - دین شینتو
 - ادیان بومی افریقا و آسیا
- عرفان خدا باور:
 - دین هندو
 - ادیان ایران باستان
 - یهود
 - مسیحیت



روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

پروژه	آزمون نهایی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
%۲۰	نوشتاری: %۴۰	%۲۰	%۲۰
	عملکردی: -		

منابع

منابع اصلی

اسپنسر، سیدنی، (۱۳۹۹). عرفان در ادیان جهان، ترجمه محمد رضا عدلی، تهران: هرمس.
 اوتو، رودولف، (۱۳۹۷). عرفان شرق و غرب: تحلیلی مقایسه‌ای درباره ماهیت عرفان، ترجمه انشاءالله رحمتی، تهران: سوفیا.
 داسگوپتا، اس. (۱۳۹۵). سیر تحول عرفان هندویی، ترجمه ابوالفضل محمودی، تهران: سمت.
 سوزوکی، د. ت. (۱۳۹۴). عرفان مسیحی و بودایی، ترجمه عذرا اسماعیلی، تهران: نشر مثلث.
 مارتین، جو، (۱۳۹۴). نیلوفر و گل سرخ، ترجمه مرضیه سلیمانی، تهران: شر نو.

Harmless, William, (2008). *Mystics*, Oxford University Press.

Parrinder, Geoffrey, (1999). *Mysticism in the World's Religions*, Oxford, Oneworld Publication.

Scholem, Gershom (2011). *The Major Trends in Jewish Mysticism*, Schocken.

منابع فرعی

آندر هیل، اولین، (۱۳۹۲). عارفان مسیحی، ترجمه حمید محمودیان و احمد رضا مؤیدی، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.

Inge, William Ralph, (2017). *Christian Mysticism*, Create Space Independent Publishing Platform.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): **هرمنوتیک و زبان عرفان**

عنوان درس (انگلیسی): **Hermeneutics and Mystical Language**

نوع درس: اختیاری پیش نیاز / هم نیاز: دارد ندارد پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

آشنایی با هرمنوتیک و انواع تأویل در تاریخ تصوف

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- توانایی تمایز مفهوم هرمنوتیک از تأویل
- فهم دیدگاه‌های عرفا درباره تأویل
- توانایی ردیابی خاستگاه‌های تأویل تا پیش از اسلام
- فهم نقش ائمه در تأویل

سرفصل درس

- تعریف هرمنوتیک و مقایسه آن با تأویل
- انواع تأویل (روایی، عقلی و کشفی)
- تأویل و زبان عرفان
- پیشینه تأویل در یهودیت و مسیحیت
- خاستگاه تأویل در اسلام
- نقش امام صادق (ع) و تفسیر عرفانی منسوب به ایشان در تأویل
- تنزیل و تأویل در اسماعیلیه
- اخوان‌الصفا و تأویل
- دیدگاه‌های عرفا درباره تأویل (حلاج، حکیم ترمذی، شیخ روزبهان، ابن عربی، سید قطب‌الدین نیریزی ...)



روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
٪۲۰	٪۲۰	نوشتاری: ٪۴۰ عملکردی: -	٪۲۰

منابع

منابع اصلی

ابوزید، نصر حامد، (۱۹۹۸). *فلسفه التاویل: درسه فی تاویل القرآن عند محی الدین بن عربی*، بیروت: المرکز الثقافی العربی.

اشرف امامی، علی، (۱۳۸۵). «تاویل از نظر عرفانی»، در *دائرةالمعارف بزرگ اسلامی*، زیر نظر محمد کاظم موسوی بجنوردی، ج ۱۴، تهران: مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی.

اشرف امامی، علی، (۱۳۹۲). «حقیقت در عرفان اسلامی» در *دائرةالمعارف بزرگ اسلامی*، زیر نظر محمد کاظم موسوی بجنوردی، ج ۲۴، تهران: مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی.

چیتیک، ویلیام سی، (۱۳۹۵). *طریق عرفانی معرفت از دیدگاه ابن عربی*، ترجمه مهدی نجفی افرا، تهران: جامی.

الحکیم، سعادت، (۱۳۹۱). *ابن عربی و زبان تازه عرفان*، ترجمه مسعود جعفری، تهران: نشر جامی.

قاسم پور، محسن، (۱۳۹۲). *جریان شناسی تفسیر عرفانی قرآن*، تهران: سخن.

کیلر، آنابل، (۱۳۹۴). *هرمنوتیک صوفیانه: در تفسیر کشف الاسرار میبیدی*، ترجمه جواد قاسمی، تهران: میراث مکتوب.

لوری، پیر، (۱۳۸۲). *تاویلات القرآن از دیدگاه عبدالرزاق کاشانی*، ترجمه زینب پودینه آقائی، تهران: حکمت.

مشرف، مریم، (۱۳۸۴). *نشانه شناسی تفسیر عرفانی*، تهران: ثالث.

نویا، پل، (۱۳۷۳). *تفسیر عرفانی و زبان قرآنی*، ترجمه اسماعیل سعادت، تهران: نشر دانشگاهی.

نیریزی، سید قطب الدین، (۸۵-۱۳۸۳). *میزان الصواب فی شرح قصیده فصل الخطاب*، شرح ابوالقاسم خوبی، ۳ ج، تهران: مولی

منابع فرعی

ابن عربی، محمد بن علی، (۱۳۹۵). *فصوص الحکم*، ترجمه و شرح صمد موحد، چاپ ۷، تهران: کارنامه.

آلموند، یان، (۱۳۹۰). *تصوف و ساختار شکنی: بررسی تطبیقی آراء در یدا و ابن عربی*، ترجمه فریدالدین رادمهر، تهران: کتاب پارسه.

باورینگ، گرهارد، (۱۳۹۳). *نگاه عرفانی به وجود*، ترجمه سعید کریمی، تهران: نشر علم.

کرین، هانری، (۹۸-۱۳۹۱). *چشم اندازهای معنوی و فلسفی: اسلام ایرانی*، ترجمه انشاءالله رحمتی، ۴ ج، تهران: سوفیا.

لاوسن، تد (ویراستار)، (۱۳۸۶). *عقل و الهام در اسلام*، ترجمه جمعی از مترجمان، ۲ ج، تهران: حکمت.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): جامعه‌شناسی دین

عنوان درس (انگلیسی): **Sociology of Religion**

نوع درس: اختیاری

پیش‌نیاز/ هم‌نیاز: دارد

ندارد

پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

- شناخت روابط و مناسبت‌های دین و جامعه
- تحلیل جامعه‌شناختی پدیده‌های اجتماعی

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- آشنایی با نظریات مختلف در جامعه‌شناسی دین و امکان نقد و بررسی آن‌ها
- آشنایی با متون کلاسیک در جامعه‌شناسی دین
- فهم روشن از روابط متقابل دین و نهادهای گوناگون اجتماعی
- آشنایی با رویکردهای جامعه‌شناختی در مطالعه دین
- آشنایی با ابزارهای روش‌شناختی گوناگون در جامعه‌شناسی دین

سرفصل درس

- چیستی و تاریخچه جامعه‌شناسی دین
- نظریه‌های جامعه‌شناسی دین و تحولات آن‌ها
- مبانی تحلیل جامعه‌شناختی دین
- دین و ساختار اجتماعی
- دین و تغییر اجتماعی
- ارتباط دین و نهادهای مختلف اجتماعی
- جامعه‌پسامدرن و دین
- دین‌داری و سنجش آن



روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
٪۲۰	٪۲۰	نوشتاری: ٪۴۰	٪۲۰
		عملکردی: -	

منابع

منابع اصلی

برگر، پیتر ال. (۱۳۹۷). *سایبان مقدس: عناصر نظریه جامعه‌شناسی دین*، ترجمه ابوالفضل مرشدی، تهران: ثالث.
 رودریگس، هیلاری؛ هاردینگ، جان اس. (۱۳۹۰). *درس‌نامه دین‌شناسی*، ترجمه سید لطف‌الله جلالی، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.

واخ، یواخیم (۱۳۹۵). *جامعه‌شناسی دین (با اضافات)*، ترجمه جمشید آزادگان، تهران: سمت.

همیلتون، ملکم (۱۳۸۹). *جامعه‌شناسی دین*، ترجمه محسن ثلاثی، چاپ ۲، تهران: ثالث.

منابع فرعی

سگال، رابرت (ویراستار)، (۱۳۹۱). *راهنمای دین‌پژوهی: آشنایی با ده رویکرد در مطالعه ادیان*، محمد حقانی فضل و محسن زندی، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.

برگر، پیتر ال. (۱۳۹۳). *اجبار به بدعت*، ترجمه فرهام فربدوالا، ج ۲، قم: نشر ادیان.

برگر، پیتر ال؛ و دیگران، (۱۳۸۰). *افول سکولاریزم: دین خیزش‌گر و سیاست جهانی*، ترجمه افشار امیری، تهران: پنگان.

پالس، دانیل، (۱۳۸۹). *هفت نظریه در باب دین*، ترجمه محمد عزیز بختیاری، چاپ ۳، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.

زاکرم، فیل، (۱۳۸۴). *درآمدی بر جامعه‌شناسی دین*، ترجمه خشایار دیهیمی، تهران: لوح فکر.

شجاعی‌زند، علیرضا، (۱۳۸۸). *جامعه‌شناسی دین*، تهران: نشر نی.

شجاعی‌زند، علیرضا، (۱۳۹۴). *دین در زمانه و زمینه مدرن*، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

وبر، ماکس، (۱۳۸۸). *اخلاق پروتستانی و روح سرمایه‌داری*، ترجمه مرتضی تاق‌فر، تهران: جامی.

Connolly, Peter (ed.) (2002). *Approaches to the study of religion*, Continuum.

Day, Abby (2020). *Sociology of Religion: Overview and Analysis of Contemporary Religion*, Routledge.

Fenn, Richard K. (2009). *Key Thinkers in the Sociology of Religion*, Continuum.

Fenn, Richard K. (ed.). (2003). *The Blackwell Companion to Sociology of Religion*, Wiley-Blackwell.



Roberts, Keith A. and Yamane, David A. (2016). *Religion in Sociological Perspective*, 6th Edition, Sage.

Stausberg, Michael, (2009). *Contemporary Theories of Religion: A Critical Companion*, Routledge.

Turner, Bryan S. (ed.) (2010). *The New Blackwell Companion to the Sociology of Religion*, Wiley-Blackwell.

Turner, Bryan S. (2011). *Religion and Modern Society: Citizenship, Secularisation and the State*, Cambridge: Cambridge University Press.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): روانشناسی دین

عنوان درس (انگلیسی): Psychology of Religion

نوع درس: اختیاری

پیش نیاز / هم نیاز: دارد ندارد

پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

- شناخت روابط و مناسبت‌های دین و روانشناسی
- تحلیل روان‌شناختی پدیده‌های دینی

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- آشنایی با نظریات مختلف در روانشناسی دین و امکان نقد و بررسی آنها
- آشنایی با متون کلاسیک در روانشناسی دین
- دریافت فهم روشنی از روابط متقابل دین و روان
- آشنایی با رویکردهای روان‌شناختی در مطالعه دین
- آشنایی با ابزارهای روش‌شناختی گوناگون در روانشناسی دین

سرفصل درس

- چیستی و تاریخچه روانشناسی دین
- نظریه‌های روانشناسی دین و نقد و بررسی آنها
- مسائل روانشناسی دین (تحول دین‌داری، تغییر دین، ابعاد اجتماعی دین‌داری و تجربه دینی-عرفانی)
- روش‌شناسی در روانشناسی دین و سنجش سازه‌های دینی
- آثار و پیامدهای دین‌داری در زندگی انسان
- مناسبات دین و معنویت
- دین و اختلالات روانشناسی
- شاخص‌ها، مؤلفه‌ها و ارزشیابی رفتار دینی
- مفهوم رفتار دینی در جوامع مختلف



روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
۲۰٪	۲۰٪	نوشتاری: ۴۰٪ عملکردی: -	۲۰٪

منابع

منابع اصلی

اسپیلکا، برنارد، (۱۳۹۷). روانشناسی دین بر اساس رویکرد تجربی، ترجمه محمد دهقانی، چاپ ۲، تهران: انتشارات رشد.
رودریگس، هیلاری؛ هاردینگ، جان اس. (۱۳۹۰). درس‌نامه دین‌شناسی، ترجمه سید لطف‌الله جلالی، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.

لوونتال، کیت مریام (۱۳۹۶). درآمدی به روانشناسی دین، ترجمه مهدی عیوضی، قم: ادیان.
نلسون، جیمز ملوین (۱۳۹۶). روانشناسی، دین و معنویت، ترجمه و تعلیقه مسعود آذربایجانی و امیر قربانی، تهران: سمت و پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

وولف، دیوید (۱۳۸۶). روانشناسی دین، ترجمه محمد دهقانی، تهران: انتشارات رشد.

منابع فرعی

آذربایجانی، مسعود (۱۳۹۴). روانشناسی دین از دیدگاه ویلیام جیمز، چاپ ۳، قم: انتشارات پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
آذربایجانی، مسعود؛ موسوی اصل، سید مهدی (۱۳۹۹). درآمدی بر روانشناسی دین، چاپ ۹، ویرایش ۲، تهران: سمت.
ترخان، مرتضی و همکاران (۱۳۹۶). مقدمه‌ای بر روانشناسی دین، تهران: نشر ارجمند.
پالس، دانیل (۱۳۸۹). هفت نظریه در باب دین، ترجمه محمد عزیز بختیاری، چاپ ۳، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
زند، محسن؛ ایرانمنش، پری (۱۳۹۹). روانشناسی دین و معنویت: تاریخچه، نظریات، حوزه‌ها، قم: نشر ادیان.
سگال، رابرت (ویراستار) (۱۳۹۱). راهنمای دین‌پژوهی: آشنایی با ده رویکرد در مطالعه ادیان، محمد حقانی فضل و محسن زندی، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.

سیسمور، تیموتی (۱۳۹۹). روان‌شناسی دین و معنویت: شناخت عمیق و دقیق، ترجمه فرزانه رسانه و مجتبی دلیر، تهران: کتاب ارجمند.

نیوبرگ، اندرو (۱۳۹۹). اصول الهیات اعصاب، ترجمه علی سنایی، سمنان: دانشگاه سمنان.

هایلر، فردریش (۱۳۹۳). نیایش، ترجمه شهاب عباسی، چاپ ۲، تهران: نشر نی.

هود، رالف دبلیو و ویلیامسن، ویلیام پیل (۱۳۹۶). روانشناسی بنیادگرایی دینی، ترجمه سجاد علیزاده، سجاد یاهک، معصومه احمدی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.



Connolly, Peter (ed.) (2002). *Approaches to the Study of Religion*, London: Continuum.

Paloutzian, Raymond F. (2016). *Invitation to the Psychology of Religion*, Routledge.

Paloutzian, Raymond F. and Park, Crystal L. (ed.), (2014). *Handbook of Psychology of Religion and Spirituality*, Guilford press.

Rambo, Lewis R. (1993). *Understanding Religious Conversion*, Yale University Press.

Saroglou, Vassilis (2020). *The Psychology of Religion*, Routledge.



مشخصات درس

عنوان درس: انسان‌شناسی دین

عنوان درس (انگلیسی): Anthropology of Religion

نوع درس: اختیاری پیش‌نیاز/هم‌نیاز: دارد ندارد پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

بررسی و فهم ارتباط میان دین و فرهنگ جوامع بشری

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- فهم روشنی از رویکردهای انسان‌شناسی در مطالعه دین
- آشنایی با ابزارهای روش‌شناختی گوناگون در انسان‌شناسی دین
- فهم نقش پیش‌فرض‌های انسان در درک محیط پیرامونی

سرفصل مطالب

- چیستی و تاریخچه انسان‌شناسی دین
- ارتباط دین با فرهنگ
- مسائل انسان‌شناسی دین (تعریف دین، منشأ دین، مناسک، جادو و شمنیزم، هویت دینی ...)
- بررسی نظریات انسان‌شناسان دین
- روش‌شناسی در انسان‌شناسی دین
- مطالعات میدانی در انسان‌شناسی دین
- ارتباط ارزش‌ها و باورها بر رفتار انسان‌ها، تغییرات اجتماعی و سازمان‌های دینی

روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی



روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	%۲۰	نوشتاری: %۴۰	%۲۰
		عملکردی: -	

منابع

منابع اصلی

بووی، فیونا، (۱۳۹۹). *مقدمه‌ای بر انسان‌شناسی دین*، ترجمه مهرداد عربستانی، تهران: افکار جدید.
 رودریگس، هیلاری؛ هاردینگ، جان اس. (۱۳۹۰). *درس‌نامه دین‌شناسی*، ترجمه سید لطف‌الله جلالی، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.

موریس، برایان، (۱۳۸۳). *مطالعات مردم‌شناختی دین*، ترجمه حسین شرف‌الدین و محمد فولادی، قم: زلال کوثر.

Geertz, C. (1975). *Religion as a Cultural System in The Interpretation of Cultures: Selected Essays*, Lawrence and Wishart.

Asad, Talal, (1993). *The Construction of Religion as an Anthropological Category in Genealogies of Religion. Discipline and Reason of Power in Christianity and Islam*, The Hopknis University Press.

منابع فرعی

پالس، دانیل، (۱۳۸۹). *هفت نظریه در باب دین*، ترجمه محمد عزیز بختیاری، چاپ ۳، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
 سگال، رابرت (ویراستار)، (۱۳۹۱). *راهنمای دین‌پژوهی: آشنایی با ده رویکرد در مطالعه ادیان*، محمد حقانی فضل و محسن زندی، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.

گیویان، عبدالله، (۱۳۹۰). *مردم‌شناسی اجتماعات دینی*، (ترجمه و تألیف)، تهران: دانشگاه امام صادق.

لیف، ماری ج، (۱۳۹۷). *مردم‌شناسی ادیان شرق: ایده‌ها و سازمان‌ها و پیروان*، ترجمه به‌یان رفیعی، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.

مالفیت، آنه‌ماری دوال و دیگران، (۱۳۸۶). *درباره انسان‌شناسی دین: سه مقدمه*، ترجمه ابراهیم موسی پور، تهران: جوانه توس.

Banton, Michael (eds). (2004). *Anthropological approaches to the study of religion*, Routledge.

Bielo, James S. (2015). *Anthropology of Religion: The Basics*, Routledge.

Bradley, Tamsin (2007). *The Relationships Between Religion and Development: Views from Anthropology*, Religion and development WP 5.

Connolly, Peter (eds). (2002). *Approaches to the study of religion*, Continuum.

Radcliffe-Brown, A. R. (1952). *Structure and function in primitive society: essays and addresses*, Cohen & West.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): روش تحقیق

عنوان درس (انگلیسی): Research Methods

نوع درس: اختیاری پیش نیاز/ هم نیاز: دارد ندارد پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

اهداف کلی درس

ایجاد مهارت در زمینه روش های مختلف پژوهش علمی و کاربرد آن در پیشبرد اهداف تحقیقاتی

توانایی و شایستگی هایی که درس پرورش می دهد

- کسب مهارت های لازم برای تحقیق علمی و دانشگاهی
- آشنایی با رویکردهای پژوهشی
- توانایی تشخیص پژوهش اصیل

سرفصل درس

- انگیزه های پژوهش و انتشار یافته های علمی
- تعاریف و مفاهیم اولیه مرتبط با پژوهش
- انواع پژوهش (مسئله محور یا موضوع محور)
- چگونگی انتخاب مسئله یا موضوع در راستای رفع مشکلات جامعه
- طرح کلی تحقیق: چارچوب نظری و اهمیت آن در انجام نظام مند تحقیق
- روش شناسی انجام پژوهش های توصیفی (پیمایشی، کتابخانه ای، تاریخی و ...)
- بررسی و شناخت پژوهش های کمی، کیفی، ترکیبی
- پیشینه پژوهش و شیوه نقد و بررسی آنها
- شناسایی منابع پژوهش، گردآوری داده ها
- نقد و پالایش داده ها
- نگارش متن و تحلیل داده ها
- بخش های گوناگون پژوهش



روش یاددهی - یادگیری

تدریس، پرسش و پاسخ، تمرین نگارش طرح به شیوه کارگاهی، معرفی و بررسی کتب، مقالات و پایان‌نامه‌های برجسته

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	%۲۰	نوشتاری: %۴۰	%۲۰
		عملکردی: -	

منابع

منابع اصلی

حافظ نیا، محمدرضا (۱۳۹۶). روش تحقیق در علوم انسانی، ویراست ۳، تهران: سمت.
دلاور، علی (۱۳۹۹). مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی، ویراست ۲، تهران: رشد.
عدالت نژاد، سعید (۱۳۹۶). راهنمای نگارش پژوهش دانشگاهی (مقاله، رساله و کتاب)، تهران: نیلوفر.
فتوحی، محمود (۱۳۹۳). آیین نگارش مقاله پژوهشی، ویراست ۳، تهران: سخن.

منابع فرعی

خواجه نوری، عباسقلی، (۱۳۹۳). روش تحقیق، ویراست ۹، تهران: موسسه انتشارات دانشگاه تهران.
قائم‌مقامی، جهانگیر، (۱۳۵۸). روش تحقیق در تاریخ‌نگاری، تهران: دانشگاه ملی.
کریندورف، کلاوس (۱۳۸۳). تحلیل محتوا: مبانی روش‌شناسی، ترجمه هوشنگ نایی، چاپ ۶، تهران: نشر نی.
کیستن کلارک، جورج سیدنی، (۱۳۶۲). مقدمه‌ای بر روش تحقیق در تاریخ، ترجمه اوانس اوانسیان، تهران: اساطیر.
محمدی‌مهر، غلامرضا، (۱۳۹۴). روش تحلیل محتوا (راهنمای عملی تحقیق)، تهران: دانش‌نگار.
موحد، ضیاء، (۱۳۹۵). البته واضح و مبهرن است که. (رساله‌ای در مقاله‌نویسی)، چاپ ۶، تهران: نیلوفر.
نورایی، مرتضی، (۱۳۸۷). راهنمای نگارش در تاریخ، مشهد: جهاد دانشگاهی.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): آشنایی با زبان‌های متون دینی

عنوان درس (انگلیسی): Introduction to the Languages of Religious Texts

نوع درس: اختیاری پیش‌نیاز/هم‌نیاز: دارد ندارد پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۳ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

آشنایی مقدماتی با زبان‌های متون مقدس ادیان بزرگی چون هندوی، بودایی، زردشتی، یهودیت و مسیحیت

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

آشنایی با متون مقدس ادیان بزرگ و درک بهتر مضامین آنها

سرفصل درس

- خانواده‌های زبانی و تاریخچه آنها در حوزه ادیان
- زبان متون مقدس ادیان هندی تبار: سنسکریت و پالی
- زبان متون مقدس ادیان ایرانی تبار: اوستایی و پهلوی
- زبان متون مقدس ادیان سامی تبار: عبری، آرامی، سریانی، یونانی و لاتینی

روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	%۲۰	نوشتاری: %۴۰	%۲۰
		عملکردی: -	

منابع

منابع اصلی

آموزگار، ژاله؛ تفضلی، احمد، (۱۳۹۲). زبان پهلوی: ادبیات و دستور آن، چاپ ۸، تهران: نشر معین.

ابوالقاسمی، محسن، (۱۳۹۸). راهنمای زبان‌های باستانی ایران، دو جلد. چاپ ۱۲، تهران: سمت.



ابوالقاسمی، محسن، (۱۳۹۸). دستور تاریخی زبان فارسی، چاپ ۱۳، تهران: سمت.
رضایی باغ بیدی، حسن، (۱۳۸۴). مقدمات زبان سنسکریت، ج ۱، تهران: مرکز دائره‌المعارف بزرگ اسلامی.
مکنزی، دیوید نیل، (۱۳۹۱). فرهنگ کوچک زبان پهلوی، ترجمه مهشید میرفخرایی، چاپ ۵، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

Coulson, Michael (2014). *Complete Sanskrit Beginner to Intermediate Course: Learn to read, write, speak and understand a new language*, Mobius.

Gair, James W. and Karunatillake, W. S. (2017). *A New Course in Reading Pali: Entering the World of the Buddha*, Delhi.

Jones, Alger, (1972). *A Short Grammar of Biblical Aramaic*, Andrews University Press.

Thachston, W.M. (1999). *Introduction to Syriac*, Ibx publishers.

Uveeler, Luba, and Broznick, Norman B. Ha Yesod, (1998). *Fundamentals of Hebrew*, Feldheim Publishers.

Younansardaroud, Helen (2019). *Classical Syriac Course Book*, tr. By Graham Wetherall, Berlin.

منابع فرعی

Jackson, A. V. W. (1892). *An Avesta Grammar in comparison with Sanskrit*, Stuttgart.

Skjærvø, Prods Oktor (2006). *Iran vi. Iranian Languages and Scripts*, Encyclopaedia Iranica, XIII.



مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): **ادیان و مسائل جدید**

عنوان درس (انگلیسی): **Religions and New Issues**

نوع درس: اختیاری پیش‌نیاز/هم‌نیاز: دارد ندارد پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس

آشنایی با موضوعات و چالش‌های پیش‌روی ادیان در دنیای معاصر

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- آگاهی از مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی ادیان در جهان معاصر
- آگاهی از روش‌ها و پاسخ‌های ادیان مختلف در برخورد با چالش‌های جدید

سرفصل درس

- دین و حقوق بشر
- دین و محیط‌زیست
- دین و صلح
- دین و بنیادگرایی
- دین و فمینیسم
- دین و رسانه
- دین و علم
- دین و مهاجرت

روش یاددهی - یادگیری

روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی



روش ارزیابی

پروژه	آزمون نهایی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
%۲۰	نوشتاری: %۴۰	%۲۰	%۲۰
	عملکردی: -		

منابع

منابع اصلی

آرمسترانگ، کارن، (۱۳۹۶). بنیادگرایی: پیکار در راه خدا در یهودیت، مسیحیت و اسلام، ترجمه کیانوش حشمتی، تهران: حکمت.

باربور، ایان (۱۳۹۴). علم و دین، ترجمه بهاءالدین خرمشاهی، چاپ ۹، تهران: نشر دانشگاهی.

روآ، اولیویه، (۱۳۹۹). جهل مقدس: زمان دین بدون فرهنگ، ترجمه عبدالله ناصری طاهری و سمیه سادات طباطبایی، تهران: مروارید.

Hinnells, J.R. (ed), (2009). *The Routledge Companion to the Study of Religion*, London/ New York: Routledge.

Prentiss, Craig R. (ed.), (2003). *Religion and the Creation of Race and Ethnicity: An Introduction*, New York University Press.

Gottlieb, Roger S. (ed.), (2006). *The oxford Handbook of Religion and Ecology*, Oxford University Press.

Witte, John, Jr. and Green, M. Christian (2011), *Religion and human rights: an introduction*, Oxford University Press.

منابع فرعی

یورگنزمایر، مارک، (۱۳۹۹). تروریسم در اندیشه یکتاپرستی: افزایش جهانی خشونت مذهبی، ترجمه سعید موحد و محمود علیگو، تهران: نشر تیسرا.

Gottlieb, Roger S. (ed.), (2004). *This sacred earth: religion, nature, environment* Routledge.

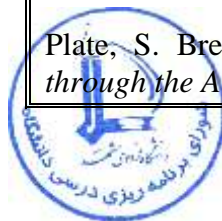
King, Ursula (ed.), (1995). *Religion and Gender*, Blackwell.

King, Ursula; Beattie, Tina, (2005). *Gender, Religion and Diversity: Cross-Cultural Perspectives*, Continuum.

Morgan, David, (2005). *The Sacred Gaze: Religious Visual Culture in Theory and Practice*, University of California Press.

Plate, S. Brent (ed.), (2002). *Religion, Art, and Visual Culture: A Cross-Cultural Reader*, Palgrave.

Plate, S. Brent, Walter Benjamin, (2005). *Religion and Aesthetics: Rethinking Religion through the Arts*, Routledge.



Sharma, Arvind (ed.), (1994). *Today's Woman in World Religions*, University of New York Press.

Warner, Stephen; Wittner, Judith (ed.), (1998). *Gathering in Diaspora: Religious Communities and the New Immigration*, Temple University Press.





فصل چهارم

جدول ترم بندی دروس



ترم اول

تعداد واحد			نام درس	ردیف
جمع	عملی	نظری		
۲	۰	۲	تاریخ تحلیلی تصوف	۱
۲	۰	۲	ادیان هند	۲
	۰		درس اختیاری	۳
	۰		درس اختیاری	۴
	۰		درس اختیاری	۵
۱۰	-	۱۰	جمع کل	

ترم دوم

تعداد واحد			نام درس	ردیف
جمع	عملی	نظری		
۲	۰	۲	یهودیت	۱
۲	۰	۲	ادیان ایران پیش از اسلام	۲
۲	۰	۲	درس اختیاری	۳
۲	۰	۲	درس اختیاری	۴
۲	۰	۲	درس اختیاری	۵
۱۰	-	۱۰	جمع کل	



ترم سوم

تعداد واحد			نام درس	ردیف
جمع	عملی	نظری		
۲	۰	۲	مسیحیت	۱
۲	۰	۲	ادیان خاور دور	۲
۲	۰	۲	درس اختیاری	۳
۲	۰	۲	درس اختیاری	۴
۸	-	۸	جمع کل	

ترم چهارم

تعداد واحد	نام درس	ردیف
۴	پایان نامه	۱
۴	جمع کل	

